EDINOST
479 Queen St. W.,
Toronto 2-B, Ont.

"Authorized as second class mail, Post Office Department, Ottawa"

Edinost

BOJ PROTI PREOSTANKOM FAŠIZMA — PROTI ČRNI REAKCIJI — JE BOJ ZA MIR IN VARNOST V SVETU!

CENA NAROČNINI:
Za Kanado in USA.
Za eno leto $3.00
Za pol leta 1.75

-:- NEODVISNO GLASILO KANADSKIH SLOVENCEV -:-

Let. 6. Št. 264. | Cena 5 c. | TORONTO, ONTARIO WEDNESDAY, MAY 19TH 1948. | Price 5c. | Vol. 8. No. 264.

Skoro po dva tisoč letih Židje proglasili neodvisno državo

Tel Aviv, 14. maja — BUP — Nova židovska država je bila danes proglašena v Palestini in se je ob enem končalo 30 letno angleško vladanje Palestine.

Židovske ideje so se po blizu 2,000 letih izpolnile, ko je provizorična vlada razglasila svetu novo židovsko republiko imenovano Izrael, ki bo branjena do smrti proti vsem sovražnikom.

Celo ko se je formalno razglasila nova židovska država so bili bojevniki Hagana v trdovratni borbi proti Arabcem in tisoče regularnih čet arabskih držav — morda 20.-000 vseh skupaj je bilo pripravljenih na mejah za napad na Palestino.

Hagana, okrog 70.000 mož in žen je postavila svoje čete v bojne položaje, da branijo okrog 5.500 kvadratnih milj ozemlja nove židovske države, katere je določila organizacija Združenih Narodov Židom zadnji november. Vsi možje in žene od 18 do 35 leta so bili mobilizirani. Varnost proti zračnim napadom je bila razglašena v Tel Aviv in drugih židovskih mestih.

Britanski mandat je uradno potekel o polnoči 14. maja. Alan Cunningham je formalno naznanil konec mandata 14 ur pred pretekom, ko je stopil na bojno ladjo križarko v pristanišču Haifa.

Okrog šest ur kasneje je poljski Žid David Ben Gurion proglasil, da je rojena nova židovska država Republika Izrael. Ben Gurion se je 40 let boril za neodvisno Zionistično državo v Palestini in bo sedaj prvi predsednik republike. On je tudi obrambni minister.

Kakor so bile velike težkoče pred novo državo, so Židje z velikim veseljem pozdravili proglas — da je njihova država — o kateri so govorili mesece — "naša država, ki bo" — je sedaj postala stvarnost.

Tel Aviv je bil zavit v modrobele zastave z rumeno Davidovo zvezdo. Njegovega 250.000 prebivalstva je v prazničnem razpoloženju napolnilo ulice. Postrežnica, katera ima neizbrisno modro številko iz nemškega koncentracijskega taborišča na roki pod njenimi kratkimi rokavi, je dejala: "To je prvikrat v mojem življenju, da sem srečna."

Njeni občutki, so občutki vseh Židov.

Država je vladana po provizorični vladi od polnoči 14. maja, ko se je uradno končal britanski mandat, dokler se ne bo osnovala ustava po kateri bodo izvoljeni v vlado zastopniki židovskega ljudstva, kakor je bilo rečeno v proglasu. Ustavna skupščina bo osnovala ustavo ne kasneje kot 1. oktobra 1948.

Britanske čete so se zbirale na svoje zadnje evakuacijske položaje pri Haifi. Jafo, katero so Židje nedavno vzeli Arabcem, so že izpraznili in odšli z parniki.

Ker ni več britanske blokade, tovorni parniki vozijo streljivo in orožje za Hagano. Prispeli so tudi že prvi židovski naseljenci — tisoče kateri bodo ojačili Hagana armado.

Hagana je zasedla britanske utrdbe v Jeruzalemu, ko je odšel zadnji angleški vojak. Prevzeli so tudi Columbija letališče pri Jeruzalemu in Lidda letališče.

Medtem se pa tudi Arabci pripravljajo na vojno. V Amman-u, glavnem mestu Trans Jordanije, ki je pod angleškim pokroviteljstvom se zbirajo vojaški prvaki iz Iraka, Sirije, Lebanona in Egipta, in razpravljajo z kraljem Abdullahhom kateri naj bi vodil arabski napad.

Egiptovski kralj Forouk je podpisal dekret po katerem je mogoče proglasiti obsedno stanje in 10.000 egiptovskih čet je pripravljenih na meji za vpad v Palestino po končanem mandatu Vel. Britanije. Egipt je pod britansko nadvlado. Zadnja poročila pravijo, da so egiptovska letala bombardirala Tell Aviv.

Združene države so priznale novo republiko Izrael. Kanada bo tudi priznala novo vlado toda se bo prej pogovorila z britansko vlado. V Londonu so mnenja, da bo Britanija pripoznala novo državo šele potem ko bo utrdila svoje meje.

Sovjetska zveza je tudi priznala novo državo Izrael in izjavila, da bo ustvarjenje nove neodvisne Židovske države služil stvari za utrjevanje miru in varnosti v Palestini ter Srednjem vzhodu in da je prepričana, da se bodo razvili prijateljski odnosi med Sovjetsko zvezo in državo Izrael.

Anglo-ameriška reakcija odgovorna za masakriranje Grkov

ANGLO-AMERIŠKO PRIPRAVLJENA SPOMLADANSKA OFENZIVA SE JE POPOLNOMA IZJALOVILA

Belgrad, (Tanjug) — Zadnjega masakriranja grških patriotov je kriva največ anglo-ameriška reakcija, ker popolnoma odobrava nacistične metode maščevanja, ki ga uprizarjajo grški rojalisti nad grškim demokratičnim narodom.

Jasno je, da grški rojalisti ne počenjajo teh zločinov na svojo roko, ampak so ameriške in angleške oblasti odgovorne za rojalistične zločine.

Pobijanje grških demokratov je tudi tesno povezano z odhodom "Balkanske Komisije" iz Grčije. Za časa celotnega bivanja komisije v Grčiji, njeni člani niso samo vzpodbujali rojaliste k provokacijam proti severnim sosedom; Albaniji, Bolgariji in Jugoslaviji, ampak z njihovimi potvorbami celo opogumljali storiti v Grčiji vedno nove masakracije. To je potrjeno tudi po izjavi voditelja komisije, kateri je izrazil svoje zadovoljstvo Atenski vladi zaradi streljanja zaprtih rodoljubov.

Resnico o delu komisije, četudi nekoliko zakrito, je dal v javnost avstralski delegat komisije polkovnik Hodgeson, kateri je obsodil vojno-hujskaške aktivnosti svojih kolegov.

Atenska vlada je zlila svojo jezo na zaprte jetnike ,ker se je izjalovila dolgo razglašana in po ameriških intervencionistih pripravljena spomladanska ofenziva proti demokratični armadi. Rojalisti so doživeli popolni neuspeh.

Uspeh demokratičnih bojevnikov na Peloponezu, Chalchidice, Epiru in Tesaliji ter zahodni Makedoniji dokazujejo, da Amerika zaman pošilja orožje in streljivo v pomoč rojalistom in dejstvo, da ne more prav ničesar omajati grškega ljudstva, da bi se odpovedalo boju za svobodo in neodvisnost njihove domovine.

Grški bojevniki so se neustrašeno borili proti italijanskim in nemškim okupacijskim silam in so ostali ravnotako neustrašeni bojevniki proti Anglo-Amerikancem in njihovim hlapcem.

DESET GESTAPOVSKIH VOJNIH ZLOČINCEV PLAČALO ZA VOJNE ZLOČINE

"British United Press" poroča da je bilo 18. maja ustreljenih v Ljubljani 10 vohunov in vojnih zločincev. Prvotno je bilo obsojenih 11 od 15 obtožencev na smrtno kazen. Višje sodišče je potrdilo smrtno kazen za deset obsojencev, a obsojenko Hildegarde Hahn, pe je pomilositilo smrtne kazni ter jo obsodilo na 20 let odvzema prostosti in na prisilno delo.

Izvolite novo vlado v Ontario

"Miljon glasov delavcev, kmetov hišnih gospodinj in veteranov more poraziti Drew-a in izvoliti CCF vlado v Ontario." — Je priporočilo in vzpodbuda odbora Delavske Progresivne Partije, Ontario.

"V junijskih volitvah 1945. je torijski diktator navzlic razdvojenosti v delavskih vrstah dobil samo 44% glasov." pravi izjava odbora LPP. Obstoja zamena za Torijsko vlado, a ne liberalna stranka. V vašem volilnem okrožju je samo eden kandidat (izvzemši MacLeod in Salsberg v Bellwoods in St. Andrew volivnem okrožju v Toronti), kateri se more v resnici bojevati za reforme — to je CCF kandidat.

"Enotnost pri volitvah dne 7. junija za izvolitev CCF vlade v Ontario more usmeriti Ontario nazaj na pot miru, napredka in varnosti za ljudstvo.

"George Drew je cinično pozabil na svojih 22 obljub, ki jih je dal pri zadnjih volitvah in vsaka večja obljuba, ki jo je dal prebivalstvu Ontario kriči proti njemu. Poglejte njegov rekord.

Drew je oropal ontarijske otroke za mleko. Njegova lastna komisija je izjavila, da je bilo povišanje cene mleku nezakonito. Navzlic temu je Drew dvakrat odobril in povišal ceno mleku. Ko so prišli Torijevci na oblast je bila cena mleku 11c. Danes stane 18c. Kar so veliki mlekarski baroni pridobili so izgubili naši otroci na hranilnih vitaminih. Ontario se more zahvaliti Drew-u zato!

Drew je omalovažil veterane. Vsak veteran, vsak državljan, katerega družinsko življenje je degradirano in osmešeno z nagnečenjem v eno samo sobo podstrešja, bajte, garaže ali kleti je priča torijevske zakrknjenosti. V petih letih ontarijske največje stanovanjske krize niti eno stanovanje ni bilo zgrajeno z napori torijevske vlade. Ontario se ima zahvaliti Drew-u za to!

Drew, je kanil grenko kapljo v kupico starostnih upokojencev. Eden dolar na dan je vse, kar dobiva velika večina naših častnih starih upokojencev ob zatonu njihovega življenja. Torijska vlada je cinično naznanila 25,000.000 dolarjev prebitka, kot volivno vabo, a ni niti centa za one, ki so se mučili, da je postala Kanada bogata, kakršna je danes. Ontario se mora za to zhvaliti Drew-u.

"Drew je preprečeval Zdravstveno zavarovanje, prosto izobrazbo za vso našo mladino — dejansko vse, kar bi obogatelo življenje našega ljudstva.

"George Drew je ljubljenec požrešnih dobičkarjev! Nikoli v zgodovini se niso še tako debelili. Lahko je njim sedaj polniti torijevske volilne blagajne. Drew je dokazal, da je zagovornik in varuh zlatih baronov, velikih lastnikov mesnic, mlekarskih baronov, bank in liker lordov. On je žrtvoval življenski standart ontarijskega ljudstva, da je višal bogastvo svojih miljonerskih prijateljev.

VELIKA DELAVSKA PRILOŽNOST

"Vsak delavski človek pozna Drew-a, kot razbijalca unij št. 1. Spominja se Forda v Windsor-ju, Stelko v Hamiltonu, Rogers-Majestic v Toronti? Vse povsod je njegova policija aktovala, kot glavni stavkokaz-gonjač in stavkolomec. Sedaj "Drew-ovi dragonarji" poplavljajo pristanišča ob jezerih, da varujejo stavkolomce velikih paroplovnih družb in da krše zvezni zakon, kateri je že priznal "Kanadsko mornariško unijo", kot zastopnico mornarjev pri pogajanjih.

"Delavstvo pona tega oholega sovražnika delavcev. V teku zadnjega zasedanja parlamenta je torijevski parni valjar pomečkal zakon za dva tedna delavskih počitnic s plačo, najmanjšo plačo 75c na uro ter 40 urni delovni teden. Torijevci so zavrgli vsak apel za resnični delavski zakon. Vsled tega sta oba središča unijskega gibanja v Ontario (AFL in CCL) že povedala temu brezsramnemu zagovorniku velebusinesa, kaj mislita o njemu.

DREW POMENI FAŠIZEM

"Drew hoče fašizem ,ker hoče vojno. To je trda resnica, kakor je dokazana po njegovem delu in govorih ter po govorih njegovega političnega dvojčka "Zakon ključavnice" Duplesissa v Quebecu.

"Načrt izvira iz Wall Streeta. Revija "Life", ki jo lastuje Morgan vpije v svojem uredniškem članku: "Nam je potrebna Kanada". Imperijalistični yenki potrebujejo Kanado kot bazo za njihov pogon, da bi ves svet postal njihovo lovišče za dobički.

"V Kanadi možje na visokih položajih, kot King, Drew, Abbott in njihovi monopolistični podporniki žrtvujejo našo neodvisnost, ter nas priprezajo k ameriškemu vojnemu stroju. Dobičkarji so pripravljeni spremeniti našo deželo v Belgijo prihodnje vojne.

"Zanje pomeni vojna, mastne dobičke. Vojna jim je prilika za razbitje strokovnih unij in ljudskih demokracij. Vojna je zanje dobičkonosno sredstvo za odvrnitev krize in depresije, katero prinaša njihovo stališče a reduciranje življenskega standarta.

Drew je eden vrhovnih faktorjev te vratolomne branže. Štejte njegove govore in boste videli, da so štirje od petih brez vsake snovi za potrebe Ontarie, ampak polni snovi, kako kmalu bi mogli dobiti Kanado v novo mesarsko klanje. Kaj drugega naj bi pomenil ves ta govor o odpravi Združenih narodv, o spremembi njenega čartarja, o grajenju vojaškega bloka proti Sovjetski zvezi in državam v vzhodni Evropi?

"Drew hoče fašizem, da z njim razbije odpor delavstva in ljudstva. Dokler bo delavstvo trdno organizirano, ne bo mogel on, ne njegovi yanki pajdaši začeti nove vojne. Drew hrešči "komunizem", zato da bi razdvojil in odvrnil našo pozornost od prave nevarnosti. Kakor žepar, ki te šegeče na eni strani, da bi mogel opleniti drugo stran. Drew kriči "komunizem" zato, da dobičkarji praznijo žepe ljudstva, razbijajo unije brez kazni, kradejo svobodo in se organizirajo na novo vojno.

UNIČEVALEC SVOBODE

George Drew, ki bi rad postal uničevalec svobode, mora biti odstranjen iz ontarijske vlade, ako hoče Ontario napredovati, ako hoče kanadska najbogatejša provinca voditi narod po poti demokracije in miru.

George Drew, more biti poražen, kot sta dokazala 1943. in 1945. leto. Njegova vlada ni imela nobenkrat popularne večine v Ontario. V letu 1943. v volitvah za časa vojne, ko je bilo ljudstvo nezadovoljno z liberalci, ko so bile zadeve v provinci nejasne so prišli torijevci na vlado na tanki niti — in bili izvrženi iz vlade v marcu 1945. so navzlic razdvojenosti delavskih vrst; torijski diktator in njegovi hlapci dobili samo 44% glasov. Zopet je večina glasovala proti torijevcem.

ENOTNOST OB VOLITVAH

"Sedaj torijevci upajo, da bo ljudstvo Ontarie obupalo in da ne bo moglo poraziti torijevskega močnega stroja. Ljudstvo mora pokazati, da miljon glasov more poraziti torijske $ miljone.

"Ako si liberalec, pridruži se drugim naprednjakom, da se zajamči poraz Drew-a. Obstoja zamena za torijsko vlado, toda ni liberalna stranka. Skoro pri vsaki stvari, ko se je šlo o delavskih zadevah, so liberalci glasovali za Drew-a. Samo eden kandidat je v vašem volilnem okrožju, ki se more v resnici bojevati za reforme — to je CCF kandidat. Ne izgubljajte svojih glasov na nezmožnih liberalcih.

Naša dva kandidata člana parlamenta; MacLeod in Salsberg, sta bila najučinkovitejša opozicija v parlamentu. Pet let se je Delavska Progresivna Partija borila dan in noč proti Drew-u. Toda to je večje delo, kot ga zmore ena sama skupina proti Torizmu. Bodočnost Ontarie zahteva delavsko in vse ljudsko enotnost proti Drew-u.

"Enotnost delavcev, kmetov, mladine, hišnih gospodinj in veteranov — enotnost vseh, ki jim je ljubša demokracija kot Drew — to je odgovor. Enotnost ob volitvah za izvoljenje CCF vlade 7. junija more usmeriti Ontario nazaj na pot miru in napredka ter varnosti za ljudstvo. CCF vlada v Ontario bo storila velik korak naprej v delavskem in demokratičnem gibanju v Ontario.

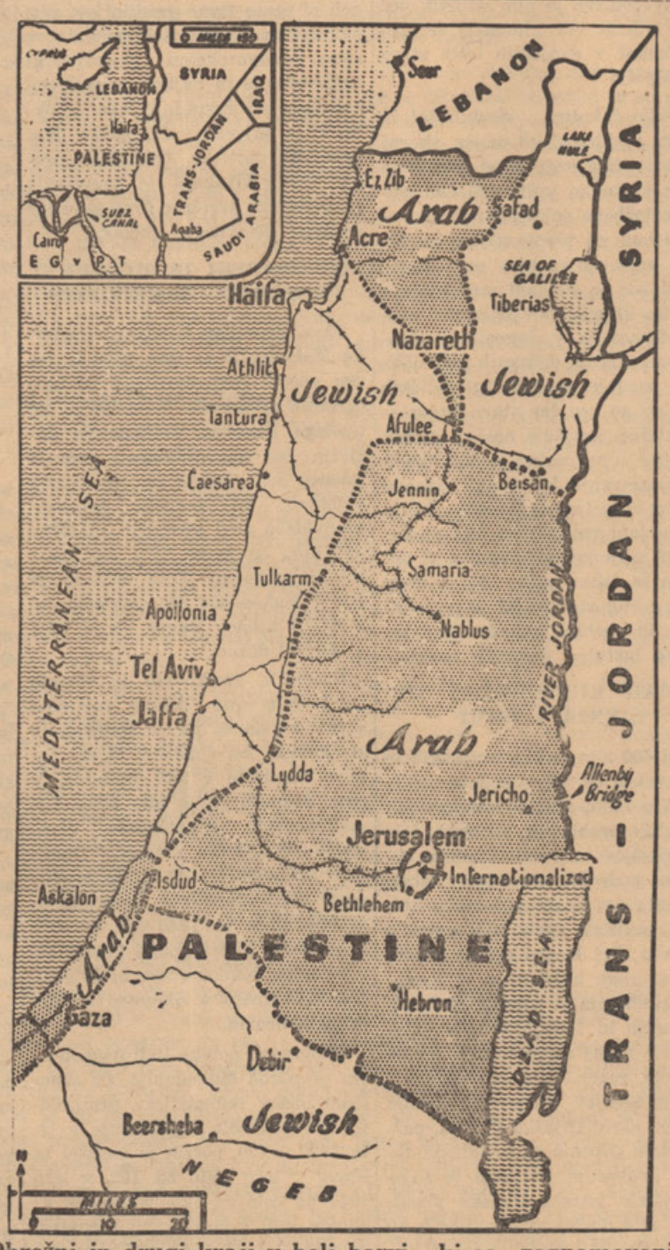

Obrežni in drugi kraji v beli barvi, ki so zaznamovani "Jewish" predstavljajo židovsko državo v Palestini. Mesto Jeruzalem in Betlehem sta internacionalizirana.

Premijer Stalin odgovoril na odprto pismo Wallace-u

SOVJETSKA ZVEZA ODOBRAVA PREDLOG WALLACE-a

London, — (AP) — Kandidat za predsednika Združenih držav Wallace je 11. maja ob priliki velikega volilnega zborovanja v New Yorku naslovil odprto pismo premierju Sovjetske zveze, na katerega je premier Stalin odgovoril in dejal da je do sedaj eden od najbolj važnih dokumentov, ki so bili nudeni od zapadnih držav. Premier Stalin je tudi dejal, da je Sovjetska zveza pripravljena na pogajanja na podlagi ponudb Wallaceovega odprtega pisma.

V svojem odgovoru pravi premier Stalin: **"Jaz ne vem če vlada Združenih držav odobrava Mr. Wallaceov program kot temelj za sporazum med Sovjetsko zvezo in Združenimi državami, ali kolikor se tiče vlade Sovjetske zveze bi mogel Mr. Wallace-ov program služiti kot dober in plodonosni temelj za tak sporazum in za razvoj mednarodnega sodelovanja."**

Nadalje je dejal premier Stalin; — **"da Sovjetska vlada smatra soobstojanje sistema Združenih držav in Sovjetske zveze — oboje — kot mogoče in potrebno, navzlic razliki gospodarskega sistema in idealogije."**

"Je mogoče odobravati ali neodobravati Mr. Wallace-ov program," je rekel Stalin — **"ampak ena stvar je navzlic temu brez vsakega dvoma resnična, da ni državnika, ki dela za mir in sodelovanje med narodi, da bi mogel ignorirati ta program, ker iz njega odseva upanje in napori narodov za utrjevanje miru in bo brez dvoma imel podporo miljonov navadnega ljudstva."**

Nato je premier Stalin omenil nezadovoljive diplomatične izmenjave med vladama; Združenih držav in Sovjetske zveze radi ponudbe, ki jo je 4. maja ponudil Walter B. Smith v Moskvi in na katero je zunanji minister Sovjetske zveze 9. maja odgovoril ter sprejel ponudbo za pogajanja, da se uravnajo razlike med tema dvema državama.

Premier Stalin je dejal, da Wallace-ov program nudi konkretno podlago za mirni sporazum med Sovjetsko zvezo in Združenimi državami. Nato je navedel nekoliko Wallace-ovih predlogov, kot naprimer:

"1. Splošno redukcijo orožja in prepovedanje atomskega orožja.

2. Sklenjenje mirovnih pogodb z Nemčijo in Japonsko in rešiti vprašanje povlečenja vojaških čet iz teh držav.

3. Povlečenje čet iz Koreje in Kitajske.

4. Spoštovati suvereniteto posameznih držav in nevmešavanje v njihove notranje zadeve.

5. Nedodopuščanje vojaških baz v državah, ki so članice Združenih narodov.

6. Svetovni razvoj mednarodne trgovine, brez kakršne koli diskriminacije v okviru Združenih narodov, pomoč za gospodarsko obnovo državam, katere so trpele v vojni.

7. Obrambo demokracije in zagotovitev civilnih svobodščin v vseh državah, in tako naprej." je dodal Premier Stalin.

RUMUNJSKA PROTESTIRALA PROTI TERORJU V GRČIJI

Bukarešt: — Ljudski odbor za pomaganje grškemu narodu je ostro protestiral proti anglo-ameriškim imperijalistom, pod katerih varuštvom monarho-fašistični krvniki vrše množične uboje.

V Italiji se utrjuje delavsko-kmečko gibanje

ITALIJA PO VOLITVAH

Beograd, (Tanjug) — "Borba" od 10. maja piše, da vladajoča skupina v Italiji usmerja njihove napade proti Ljudski demokratični fronti in Generalni konfederaciji dela. Na ta način namerava uničiti opozicijo proti neofašističnemu toku stališča vladajoče skupine, da bi mogla izvršiti vključenje Italije v vojni blok zahodnih držav.

Tudi Vatikan poskuša na vse mogoče načine razdvojiti enotnost delovnih množic. Posebno aktivne so skupine "Katoliške Akcije" in druge take organizacije. S tako imenovanim "Društvom katoliških italjanskih delavcev", ki je del "Katoliške Akcije" se duhovništvo trudi skupaj s Saragatovimi agenti podkopati "Generalno federacijo dela". Seveda ti napori so do sedaj bili brez uspeha ravno tako kot so reakcionarni poizkusi razdvojiti Socialistično partijo ostali brez sadu. Nedavne volitve v strokovno-unijskih organizacijah so pokazale, da enotnost med komunisti in socijalisti narašča.

Pri strokovno-unijskih volitvah v Genovi so komunisti in socijalisti dobili 88% glasov. Ravno tako tudi v mnogih drugih mestih in središčih v srednji in južni Italiji.

Po volitvah — nadaljuje "Borba" — so ameriški monopolisti pospešili njihovo ekspanzijo v Italiji. Skupine ameriških vojaških in ekonomičnih izvedencev prihaja dnevno v deželo.

Skupine od "Standard Oil Co." so poplavile Sicilijo, Appulijo in Lombardijo v iskanju za surovim oljem. "General Motors", "General Electric", "Transport Airlines", "Otis Elevator Corpn.", z naglico kupujejo italijanska industrijska podvzetja.

Obrestne pristojbine italijanskih dolgov Ameriki se dvigajo v fantastične višine in kot posledica tega vedno bolj naraščajo davki. Nadalje vlada plačuje tudi obresti od $100.000.000, katere je Morgan posodil Musoliniju v letu 1925 za stabilizacijo lire in tudi od $147,000.-000, ki so bile vzete iz Banke uvoza in izvoza v New Yorku. Ameriške investicije v Italiji hitro naraščajo.

Vladno stališče, katero ogroža važne interese in nacionalno varnost italijanskega ljudstva, je provzročilo naraščajoče nezadovoljstvo po vsej deželi. To se vidi iz dejstva, da Demokratična ljudska fronta dnevno pridobiva nove pripadnike.

Italija se nahaja v fazi — zaključuje "Borba" — utrjevanja gibanj industrijskih in kmetskih delavcev, kateri vztrajno zahtevajo boljše delavske pogoje.

Grožnjam veleposestnikov z lakoto in odpuščanjem iz dela, delavci odgovarjajo v večjo odločnostjo. Na čelu tega boja stoji Demokratična ljudska fronta v katero široke množice dnevno polagajo večje zaupanje.

"EDINOST"
Published weekly at
479 Queen St. W., Toronto, 2-B Ontario
by Edinost Publishing proprietor
in Slovenian Language
Registered in the Registry Office for the City of Toronto
on the 25th day of June, 1948, as No. 47999 C.P.
EDINOST
479 Queen St. W., Toronto, 2-B Ontario.

Nova republika Izrael

Dne 16. maja je bila proglašena nova republika Izrael, ki je bila rojena v ostri, in lahko rečemo, v najdaljši borbi za neodvisnost zatiranega naroda. Ne bo preveč, če rečemo, da je ta borba trajala okrog dva tisoč let, kar je zelo dolga doba. Ves ta čas so bili židje dobro organizirani in so zahtevali nazaj svoj dom v Palestini od koder so bili od raznih imperialističnih narodov pregnani, da so se morali potem rakropiti po vseh delih sveta — po vseh državah sveta.

Dasiravno so židje ljudje, kot vsako drugo človeško bitje na svetu, so bili teh dva tisoč let predmet vsakovrstnih šikan. Vedno se jih je dolžilo za vsakovrstne nesreče če so se zgodile v eni ali drugi državi. "Žid je kriv." se je po navadi reklo. Odgovorni so bili za vse, od gospodarske krize, bolezni, suše, slabe letine, — do deževja in mušic, — sploh za vse kar se je zgodilo slabega.

Ni se jih pa samo dolžilo, ampak se je nanje tudi zaradi tega vprizarjalo pogrome. Že sama beseda pogrom pove, da je to nekaj strašnega. Kadar se je vršil tak pogrom nad židi, je bilo po navadi židovsko naselje vse uničeno; požgani so bili domovi, ljudje pobiti in uničeno vse kar si je žid z veliko varčnostjo prihranil in s težavo pridobil.

Teh pogromov je bilo prvič konec v Sovjetski zvezi, ko je leta 1917 delavec in kmet prevzel oblast v roke in so Sovjeti sprejeli ustavo po kateri je bilo v Sovjetski zvezi za vedno prepovedano preganjati žide in seveda tudi druge narodonsti. Prvič so si židje ustanovili svojo lastno republiko v Azerbedžanu. Srečni bi bili židje, da se je taka ustava sprejela tudi po drugih državah, miljone židom bi bilo prihranjeno življenje in muke.

Vsi pogromi v preteklosti so pa pobledeli v primeri s preganjanjem in pobijanjem židov v času fašistične strahovlade v Nemčiji in v državah kjer je bil fašizem na oblasti. Miljone židov je bilo sežganih v nemških krematorijih, le poraz fašizma je storil konec fašističnim orgijam nad židi.

Židje so po vojni prosteje zadihali, toda ne za dolgo. Angleške oblasti ki so tedaj upravljale Palestino pod mandatom, so začele pošiljati v Palestino se vračajoče žide, zopet v taborišča na otok Ciper. Angleži, kar niso mogli izročiti Palestine pravemu lastniku, četudi je bila po velesilah obljubljena, da bo židovska lastna država in zavetje za že predolgo trpeče židovsko ljudstvo. Dolgo je trajala borba, naposled je Organizacija Združenih Narodov 29. onvembra 1947. leta razdelila Palestino v dve državi; židovsko in arabsko. Za to razdelitev je glasovalo 33 držav, proti razdelitvi 13 in 10 držav pa je bilo nevtralnih.

Razdelitev je našla pri židih zelo ugoden odmev, saj so končno po tolikih letih vendar dočakali, da bodo imeli svojo državo. Arabcem pa razdelitev že takrat ni bila všeč in so se razni arabski kralji in efendiji, ki so se bali židov radi njihove naprednosti, krčevito upirali vsaki misli na razdelitev.

Novo proglašeno republiko Izrael so priznale do danes že dve najmočnejši državi na svetu; Sovjetska zveza in Združene države. Vel. Britanija in imperij, vključno Kanada pa imajo še začasno nekake predsodke to najbrž radi arabske reakcije, katera je ravno te dni z vso silo navalila na novo proglašeno republiko Izrael v namenu, da bi jo uničila.

Nova republika Izrael se nahaja še pred mnogimi nevarnostmi. Zavlačevanje Vel. Britanije s svojim priznanjem more dovesti še do velikih zapletljajev na Srednjem vzhodu. Tudi ameriški predsednik Truman navzlic priznanju nove države nekam sumljivo cinca z dovoljenjem za prodajo in izvoz orožja in municije novo-priznani državi, ki je napadena po angleških najemnikih; arabskih velikaših, kraljih in efendijih. On bi mogel na kakšen način zvezati skupne interese, arabskih mogotcev, angleške reakcije in interese Wall Streeta proti novi državi.

Ako se bo nova republika v miru razvijala, bo postala središče, ki bo imelo velik vpliv med zatiranimi miljoni Arabcev, kateri so tudi že stoletja predmet dvojnega izkoriščanja, namreč po domačih in tujih izkoriščevalcih. V novi republiki Izrael bo organizirano delavstvo igralo veliko vlogo, ki bo brez dvoma vplivalo in dajalo pobudo po vsem Srednjem vzhodu, da si bodo končno Arabci in židje segli v roko in živeli prijateljsko življenje drug ob drugem.

Kar se tiče samih židov v Palestini so končno doživeli dvatisoč letni san židovskega ljudstva, ki je hrepenelo po svoji državi, katera bo sedaj sprejela v svoje zavetje tisoče židov, ki se še vedno nahajajo po taboriščih v Nemčiji, in katerih niso doleteli hitlerjevi krematoriji. Vrnili se bodo tudi oni iz otoka Cipra, katere je tam poslala angleška vlada.

Sedaj ko je proglašena republika Izrael, moremo s popolnim zaupanjem verjeti v njeno zmago in želimo, da bi jo tudi Kanada priznala ter ji poslala orožje in municijo, da bi se mogla ubraniti pred sovražnimi sosednimi kralji, efendiji in drugi vladajoči kliki, ki zatira svoj domači narod in žide.

Iskreno želimo, da bi Kanada skupaj z Sovjetsko zvezo in drugimi demokratičnimi narodi delala iskreno na tem, da se izvedejo določbe Združenih narodov v delo in ustavi krvoprelitje, katerega so pričeli arabski mogotci.

Mi Slovenci, ki smo sami tisoč let čutili tuje robstvo, ne moremo drugače, kot želeti vso srečo novi republiki Izrael in je naša iskrena želja, da bi bila močan faktor ljudskega napredka na Srednjem vzhodu. Naj se nova republika Izrael razvija v neporušljivi steber resnične demokracije in miru!

GESTAPOVSKI VOJNI ZLOČINCI PRED SODIŠČEM V LJUBLJANI

(Nadaljevanje)

ČORIČ PETER

Obtoženi Peter Čorič se je po osvoboditvi povezal s špijonom Presterlom, ki mu je dal ustno vohunsko poročilo o razmerah v svojem okraju, ter pristal na nadaljnje špijonsko delo.

Med okupacijo je bil gestapovski agent v Dachau-u in Augsburgu, podpiral gestapovski teror, potem ko je 1941 v Gradcu podpisal izjavo o sodelovanju z gestapom.

DERVIŠEVIČ RAMO

Obtoženi Ramo Derviševič je s špijonom Presterlom potoval po Jugoslaviji, mu pomagal vzpostavljati zveze ter pristal, da bi se pri njem zbirala špijonska pošta.

Med okupacijo je v taborišču Dachau in Augsburgu gestapovcu Presterlu pomagal pri njegovem ovaduškem delu, bil član tako imenovane antifašistične organizacije, nadziral mladino, vzdrževal zveze z gestapovcem Presterlom in drugimi gestapovskimi agenti.

BENEGALIJ JOŽE

Obtoženi Jože Benegalij je na pobudo tujega agenta soobtoženega Pufflerja izvršil diverzijo v tovarni stekla Hrastnik. Dne 23. oktobra 1946 je kot natikalec stekla na stežaj odprl ventil pri bobnu itd., kar je imelo za posledico užig peči in kovaške delavnice. S tem je povzročil večjo materialno škodo in zastoj v proizvodnji steklenih izdelkov.

OBTOŽENI SO BILI MED OKUPACIJO IN CELO PRED VOJNO GESTAPOVSKI AGENTI

Obtoženi predstavljajo skupino ljudi, agenturo tujih špijonskih služb, ki so v korist tujih sil izvrševali špijonažo in na vsakem koraku škodovali FLRJ, da bi odstranili obstoječo ureditev naše države. Za dosego tega cilja jim ni bilo pretežko nobeno zločinstvo. Načrtno škodljivstvo, zaviranje obnove, nepravilno planiranje, dopuščanje produkcije slabih izdelkov, postavljanje sovražnikov na odgovorna mesta v produkciji, pa preko raznih diverzij in sabotaž — vse to jim je služilo v njihovi zločinski borbi proti FLRJ. Kazniva dejanja obtožencev pa segajo daleč nazaj v okupacijo in celo v predokupacijsko dobo. Večina izmed njih je med okupacijo ali celo prej pismeno pristala na sodelovanje z zločinskim gestapom.

GESTAPO JE "PREVZGAJAL" LJUDI KI SO SE MU VDINJALI, V HLADNOKRVNE, NESKRUPULOZNE ZLOČINCE

Za izvršitev nacističnih nalog je bil gestapu potreben obširen aparat, ki si je ustvaril sodelovanje z gestapom ter tvoril teroristično gestapovsko mrežo. Ker pa gestapo mnogo sprejetih agentov ni mogel uporabiti na svobodi, jih je pošiljal v koncentracijska taborišča na tako imenovano "prevzgojo" (Umschulung), kjer naj bi postali glavna opora taboriščnih organov gestapa pri uničevanju in suženjskem izkoriščanju internirancev.

V tej dobi prevzgoje so si gestapovski agenti Diehl, Oswald, Barle, Kranjc in ostali prizadevali, da se čim bolj usposobijo za svoje krvniške posle ter si tako s svojimi zločini nad interniranci pridobe naklonjenost svojih gospodarjev. Gestapovski agenti so tudi sodelovali in izvrševali pri neštetih vojnih zločinih. V začetku so se sami udeleževali odstranjevanja bolnih in mrtvih ter med interniranci na različne načine izvajali pritisk. Uvedli so posebne težke delovne komande, kot gramozno jamo in komando za gradnjo cest.

Ker krvoločnost in nasilje in kravavo teroriziranje gestapovskih agentov ni moglo zatreti odpora svobodoljubnih internirancev, so bile potrebne še druge zločinske ustanove in organizacije. Tako je bila v taborišču Dachau ustanovljena centralna zločinska ustanova "Arbeitseinsatz", ki je imela neomejeno oblast nad življenjem in smrtjo internirancev, jih po lastni presoji razporejala po komandah, odvajala za uničevalna taborišča ter določala internirance za poskuse na raznih poskusnih postajah. "Arbeitseinsatz" je bil pod direktnim vodstvom gestapa in je imel namen, da maksimalno izkoristi delovno silo ter sposobnost internirancev. Formiral je tudi specialne delovne komande, kjer so se interniranci masovno izčrpavali in hitro umirali, ali pa celo komande, specialno osnovane za hitro uničevanje internirancev. Iz tega urada je izhajal in se rekrutiral kader proslulih krvnikov, takoimenovanih kapotov, gestapovskih valptov, ki so na delu pobijali internirance in jih ovajali.

"Arbeitseinsatz" je bila potreba ranjene hitlerjevske Nemčije za milijone ljudi, ki jih je obsodila na hitro ali počasno uničevanje, da jih še prej temeljito izkoristi v svoji vojni industriji, da iztisne iz njih zadnjo trohico sile, preden jih pošlje v plinske celice. Ta urad je najbolj rafiniran in najpreciznejše izdelan aparat za uvedbo in vzdrževanje suženjskega dela, ki ga ne pomni človeška zgodovina, najbolj kruto staro barbarstvo, potencirano z eksaktno hitlerjevsko tehniko. Bil je del zločinskega Himmlerjevega gestapovskega aparata in je zato vsak, ki ga je vodil ali v njem sodeloval, vojni zločinec.

DIEHL, BARLE, KRAJNC IN OSTALI SO BILI KOT AGENTI POVEZANI S KRVNIKOM PRESTERLOM

V tem zločinskem uradu je deloval obtoženi Presterl Martin in sodeloval pri vseh oblikah zločinskega delovanja, ki ga je vršil "Arbeitseinsatz". Kot agent in desna roka šefa gestapovca Stumpfa pa je bil še specialno zadolžen s kontrolo v tem uradu, da se ne bi v njem dogajalo sabotaže in nepravilnosti. O tem je Presterl pri zaslišanju izjavi: "Arbeitseinsatz je bil ustanovljen maja 1941 po nalogu iz Berlina. . . SS je hotela izrabiti do skrajnosti vsako delovno moč. Stumpf mi je prav tako naročil, naj zanj organiziram obveščevalno službo. Pri tem mi je izročil imena ljudi različnih narodnosti, med njimi Jugoslovane Diehl Branka, Barle in Kranjc Borisa. Te mi je označil kot gestapovske agente. Barleta in Diehla sem poslal v revir, kjer ju je kapo revirja poslal na poskusno postajo."

Da je "Arbeitseinsatz" bil zločinska ustanova ,potrjujejo tudi ostali soobtoženci, kot Diehl, Barle, Krajnc in dr. Imenovani gestapovski agenti so svoja poročila dajali gestapu ter tako izdajali svoje tovariše. Dokaz za to so njihove izpovedi. S Presterlom kot enim od vodilnih funkcionarjev "Arbeitseinsatza" so bili tesno povezani vsi obtoženci ,ki so kot gestapovski agenti delovali v taborišču Dachau in skupno z njim ter preko "Arbeitseinsatza" razvijali svoje zločinsko agentsko delovanje, ki je imelo težke posledice za nešteto internirancev.

Obtoženi Presterl je pri zaslišanju izjavil: "Stumpf mi je rekel, da je Diehl voden kot agent ter naj ga uporabim za obveščevalno službo." Obtoženi Diehl pa je sam izpovedal: "Presterl mi je rekel, da prihaja po višjem nalogu, da bi z njim vzdrževal zveze in mu dajal podatke, kakor tudi sprejemal direktive. . . Nekaj dni kasneje mi je Presterl rekel, naj se povežem z Barletom kot agentom, da bo on lahko med Jugoslovani. . ."

Gestapovsko povezavo z agentom Berle Karlom dokazuje tudi Presterlovo zaslišanje, kjer trdi, da mu je gestapovec Stumpf dejal, da je Barle podpisal obveznostno izjavo in da naj ga pritegne v obveščevalno službo. Barle je potem Presterlu obljubil, da bo pošiljal taka poročila, kar je pozneje tudi delal. Sam Barle pa je povedal: "S Presterlom sem bil v zvezi ves čas. . . Na to zvezo gledam kot na zvezo z gestapovskim agentom in celo še na gestapovskega agenta, ki je držal na vezi ostale gestapovske agente. . . Po mojem mnenju je imel zvezo še s Krajncem Borisom, Diehlom Brankom, Čoričem Petrom, Derviševičem Ramom."

O Krajncu je Presterl izjavil, da mu je Stumpf rekel: "Ta je voden kot agent in je tudi podpisal izjavo o sodelovanju z Nemci." Presterlu je Stumpf naročil, naj ga uporabi za obveščevalno službo, ker "ima dobro spremno pismo gestapa".

Koncentracijsko taborišče Dachau je kot celota predstavljalo gigantski uničevalni gestapovski stroj, masovno klavnico in mučilnico. V ta namen je bil usmerjen ves taboriščni aparat, na vsa odgovorna mesta pa je gestapo postavljal svoje agente, ki so kot privilegiranci služili temu edinemu cilju.

GESTAPO JE PO SVOJIH AGENTIH DIEHLU, OSWALDU, BARLETU, JURANIČU IN KOPAČU ORGANIZIRAL PROVOKATORSKO "ANTIFAŠISTIČNO ORGANIZACIJO

Da izdrži red in disciplino v taborišču, je gestapo po svojih agentih organiziral razne provokatorske organizacije, da je s svojimi agenti vplival na življenje in delo v taborišču. Eno od teh provokatorskih organizacij je gestapo organiziral po svojih agentih Diehlu, Oswaldu, Barletu, Juraniču in Kopaču. Naloge te provokatorske "antifašistične organizacije" so bile v glavnem: utrjevati disciplino, preprečiti sleherni poskus organiziranja kakršnega koli upora, izbiranja orožja, redno poročanje gestapu itd.

Diehl v svojem zaslišanju priznava: "Od gestapa sem prejel direktive spraviti vse to pod svojo kontrolo, in sicer tako, da bi. . . vodil organizacijo in poročal o položaju. . . vodstvo mora biti takšno, da bi pač izvajal direktive, ki jih daje gestapo. . . "Oswald pa izpoveduje: "Moram pripomniti, da sem od vsega začetka v Dacha-u vedel, da je. . . levičarska organiziranost krinka in sredstvo, s katerim je gestapo v lagerju dosegel svoj cilj. . . " Barle izjavlja, da je tako "prišel do podatkov, katere sta zahtevala Presterl in Diehl od mene kot gestapovskega agenta. . . ." Juranič pa še jasneje izpoveduje: "Komitet je bil organizacija, oziroma organ gestapa. . ." Podobno priznava tudi Kopač.

Kdor se ni pokoraval tem ukazom, odnosno direktivam tega provokatorskega komiteta, ga je gestapo neusmiljeno uničil. Tako na primer je uničil člana tega komiteta Sima Čučkoviča, španskega borca, doslednega antifašista in komunista-junaka, ker se ni strinjal z delom in linijo obtoženih agentov Diehla in drugih. Ovadili so ga gestapu, ki ga je odvedel v drugo uničevalno taborišče, kjer je umrl mučeniške smrti.

Tako je ta provokatorska politična organizacija pod vodstvom gestapovskih agentov Diehla, Oswalda, Barleta, Juraniča, Kopača postala eno od krutih orodji gestapa, novo kolesce v strahotnem uničevalnem aparatu logorske SS in gestapa. Njeno vodstvo pa je bila gestapovska ekspozitura, ki je z zločinskim "Arbetitseinsatzom" soodločala o življenju in smrti internirancev, kot potrjuje Presterl: "Člani komiteta so bili v stalni zvezi z "Arbeitseinsatzom", pogosto so prinašali imena sojetnikov, ki so jih hoteli odstraniti. . . in ki so bili potem vzeti na transportni seznam. . . Na ta način je imel komitet priliko izvajati pritisk na svoje ljudi. . ."

Podobno priznavajo tudi ostali obtoženci, člani provokatorskega komiteta, ki so se za cilje svojih gestapovskih gospodarjev kopali v krvi trpinčenih antifašistov v taborišču Dachau, svoje krvave zločine pa so ti pandurji "Herrenvolka", gestapovski agenti Diehl in njegovi pajdaši kamuflirali kot "ilegalni" voditelji in organizatorji najbolj napredne partije delovnega ljudstva.

MUČENJE IN UBIJANJE Z RAZNIMI POSKUSI

Posebnost v koncentracijskem taborišču Dachau je bila bolnica, imenovana revir, ki je bila posebna organizacija za uničevanje bolnikov in internirancev. Nad bolniki so izvajali nezaslišan teror, kdor pa se je temu upiral, je bil kaznovan. Tu so internirancem vbrizgavali raztopine penola ali bencina, kar je povzročalo smrt. Namerno so jim dajali napačna zdravila in odpuščali težko bolne. Operacije so vršili brez narkoze ali injekcije. Na kirurškem oddelku pa so vršili operacije na zdravih internirancih, ki so se večinoma končale s smrtjo. Na bloku 1 so se vršile kastracije.

Zloglasne so bile poskusne postaje. Na malarični postaji, ki jo je vodil gestapovec profesor Schilig, sta bila zaposlena gestapovska agenta Diehl Branko in Sark Mitja. Tam so dachauske internirance uničevali z malarijo. Okuževali so zdrave ljudi in mnogi so zaradi tega umrli. Delo na malarični postaji je bilo med osebjem sistematično razdeljeno. Naloge gestapovca Schilliga so vsi točno izvajali, čeprav so vedeli, da sodelujejo pri izvrševanju zločinov. Delo na postaji je teklo ves čas brez kakršne koli nepokorščine, sabotaže ali nedicipline. Sodelavci so tu uživali posebne ugodnosti.

Na posebni postaji so poizkušali vzdržljivost človeškega organizma z ozirom na znižanje zračnega pritiska. Zločinec Rascher je v neprodušni kabini često tako razredčil zrak, da so jetnikom počile možganske mrene. Če je prišel v taborišče šef SS Himmler ali kak drug visok obisk, so se ti poizkusi skoraj vedno namerno končali s smrtjo. Drugi serijski poskusi so bili z ohlajevanjem v mrzli vodi. Pri teh poizkusih so internirance gole izpostavili učinku ledene vode, dokler ni kri dobila tako nizko temperaturo, da je delovanje srca skoraj prenehalo. Tudi pri teh poizkusih je bilo veliko smrtnih primerov. Pri takšnih poizkusih sta sodelovala tudi zločinca Barle in Puffler.

Med ostalimi poizkusi je omeniti tudi poizkuse z merjenjem krvnega pritiska. Ko je interniranec do prsi stal v mrzli vodi, so mu odprli glavno žilo na lakti in pritisk merili direktno iz prerezane žile. Nadaljni poizkusi so bili s pektinskimi preparati za strjevanje krvi. Ti umori so se izvrševali na dvorišču krematorija.

Poizkusne postaje so bile torišče najstrašnejših zločinskih mučenj in so toliko bolje uspevale, ker so se v njih izživljali v vsem svojem sadizmu zločinci in gestapovski agenti kot gestapovec Rascher in Plottner, Kranjc, Barle, Stepišnik, Puffler in drugi. Krajnc je sodeloval pri merjenju krvnega pritiska, istotako pa pripravljal strupe za poskuse njihovega učinka na koži. S svojim hlajčevskim delom na postaji si je obtoženi Nrajnc pridobil veliko naklonjenost gestapovskega vodstva.

(Dalje prihodnjič)

Življenski standart v Jugoslaviji se vzpenja navzgor

Preteklo leto je bil izpolnjen načrt proizvodnje s 106%. Ob primerjavi z letom 1947 bo letošnja industrijska proizvodnja zvišana za 61%. Posledica tega uspeha bo, da bo narodni dohodek v primeri z lanskim stanjem narasel za 44.4%, v blagovni promet za 32%, investicijska dela pa celo za 73%. Investicija v znesku 66.6 miljard dinarjev napram lanskim 37.7 miljardam omogočajo gradnjo novih tovarn, hidrocentral in prometnih sredstev, pa tudi izboljšanje sedanje tehnične proizvodnje ter nabave novih strojev. Primeren delež investicij pojde za delavska stanovanja, šole, zdravstvene in druge ustanove.

Te možnosti za razvoj proizvodnje so zagotovljene zaradi globokih revolucionarnih, družbeno-gospodarskih sprememb, ki jih je uveljavila nova Jugoslavija. Takšni uspehi v proizvodnji pa zagotavljajo hkrati tudi dviganje življenskega in kulturnega standarta ljudskih množic. Tukaj gre za sredstva tako imenovane široke potrošnje, živila, obleko, obutev ter vse ostale stanovanjske, zdravstvene, prosvetne in kulturne potrebe. 56.2% narodnega dohodka pojde za to široko potrošnjo.

Trdne postavke, ki se nanašajo na prehrano, obleko, obutev, kurjavo, higijenske in zdravstvene prilike, kažejo v primeri s stanjem v letu 1939 povišek za 7%. Ta odstotek priča o uspešnih prizadevanjih ljudske oblasti v novi Jugoslaviji po izboljšanju življenskih prilik, ki zajemajo najširše množice delovnega ljudstva in ki poteka z ustvarjalno močjo lastnih sredstev. Hkrati pa izpodbijajo ti uspehi podlago vsem klevetam, ki jih razširjajo reakcionarni krogi o razmerah v novi Jugoslaviji.

NOVA KULTURA JE LAST DELOVNIH MNOŽIC

V proračunski razpravi v Ljudski skupščini FLR Jugoslavije je prikazal minister M. Djilas osnove kulturne preobrazbe nove Jugoslavije, poti in uspehe dosedanjega kulturnega razvoja. Nova ljudska kultura vtiska pečat temu napredku. Podatki o rezultatih borbe proti nepismenosti od osvoboditve dalje, o nakladi knjig, številu šol, gledališč, kulturno - umetniških skupin, bioskopih itd. izpričuje nadaljni razvoj pridobitev narodne osvobodilne borbe. Ljudstvo samo je postalo lastnik kulturnih dobrin in kulturnih pridobitev.

Velikega kulturnega napredka si ne moremo misliti brez spremenjenega odnosa države do kulturnih pojavov in kulturnega življenja. Uprav ogromen uspeh je bil dosežen v pobijanju pojava nepismenosti. Ta borba ni mogla ostati brez uspeha. V stari Jugoslaviji se je naučilo čitati in pisati 6504 osebe. Samo na področju Ljudske republike Bosne in Hercegovine se je naučilo brati in pisati od osvoboditve 605.964 ljudi. Število osnovnih šol se je v novi Jugoslaviji podvojilo, v treh letih od osvoboditve je bilo odprtih več nego trikrat več gimnazij ter realk, kakor v dvajsetih letih stare Jugoslavije.

Število fakultet, visokih šol in drugih višjih šol je danes skoraj dvakrat višje nego pred izbruhom druge svetovne vojne. Močan porast založbene delavnosti je zgovoren dokaz za presenetljivo naraščanje kulturne ravni v novi Jugoslaviji, saj je šlo lani med ljudske množice 21 miljonov knjig ter brošur. Danes je v Jugoslaviji dvakrat več stalnih državnih gledališč, ki ne poznajo nobenih "gledaliških kriz", ki so ves čas stare Jugoslavije stalno ogrožale obstoj stalnih gledališč. Pred vojno je šlo 1938-9 za financiranje kulturnih ustanov skupno 37 miljonov 271.425., dočim je bilo lani izdanih za iste namene 268 miljonov 952.990 din. S ponosom se lahko reče, da je nova kultura Jugoslavije, ki je po svoji smeri in vsebini globoko ljudska, postala lastnina delovnih množic.

RAZMAH KULTURNEGA ŽIVLJENJA V ISTRI

Nad 400 slovenskih, hrvatskih in italijanskih učiteljev iz Istre se je zbralo v Ižoli, kjer so razpravljali o šolskih problemih, nalogah šole ter učiteljev in o delu ljudske oblasti na področju istrskega šolstva. Pokazalo se je, da se istrsko kulturno življenje prebuja k novemu razmahu. Pri Kopru deluje posebna pomorska akademija, v Portorožu gimnazija in učiteljišče. V Ižoli, Bujah in Piranu so bile ustanovljene razne strokovne in trgovske šole, razen tega še več pevovodskih tečajev. Za pomoč revnim dijakom skrbi Dijaška matica, partizanskim sirotam pa mladinski domovi. Prosvetno življenje je zajelo najširše istrske ljudske plasti, saj je bilo doslej ustanovljenih 30 slovenskih, 23 hrvatskih in 16 italijanskih prosvetnih društev. Istra kaže vzgled vzorno urejenega slovensko hrvatskega ter italijanskega kulturno-prosvetnega delovanja.

POMEMBNA DELOVNA ZMAGA ČRNOGORSKEGA NARODA

Dne 1. maja je bilo izročenih prometu prvih šest kilometrov železniške proge Nikšič-Titograd in sicer od postaje Nikšič do izhodne strani prekopa Budoš. Ta prekop predstavlja najtežji objekt na vsej progi. Požrtvovalnost minerjev je omogočila, da je bil ta prekop prebit 11 dni pred rokom in 6 dni pred izrečeno obvezo. Ta pomembni uspeh ni samo stvar graditeljev, ampak izraža hkrati tudi pohvalo vsemu črnogorskemu ljudstvu, ki najživahneje in najbolj prizadevno sodeluje pri izgradnji tega objekta, ki je največji v Črnigori v drugem letu petletke. Železniška proga Nikšič-Titograd je zagotovilo gospodarske krepitve Črne gore ter njenega delovnega ljudstva.

GOSPODARSKI IN KULTURNI PREPOROD MAKEDONIJE

Novi proračun Ljudske republike Makedonije za leto 1948 je veren odsvit gospodarskega in kulturnega preporoda Makedonije ter njenega ljudstva. Makedonija doživlja čas nepomnjenega zidanja tovarn, šol, visokih šol ter drugih objektov. Za potrebe prosvete predvideva novi proračun 425,247.417 din., to je za 77% več nego lanski proračun. Leta 1939-40 je bilo v Makedoniji 843 osnovnih šol z 99.137 učenci. Danes jih je 1301 z 169.000 učenci.

Srednjih, strokovnih in visokih šol je bilo pred drugo svetovno vojno 40, danes pa 72 srednjih in strokovnih šol s 23.000 dijaki ter štiri fakultete z 882 študenti. V stari Jugoslaviji je bilo okoli 100 makedonskih štipendistov, ki so prejemali 430 din. mesečno. Danes je v Makedoniji med dijaki in študenti 942 štipendistov, ki prejemajo štipendijo po 1940 din. Omeniti je treba še tri stalna gledališča v Skoplju, Kumanovem in Bitolju, Narodno opero v Skoplju ter 298 odrskih družin.

Vzporedno poteka tudi gospodarski preporod Makedonije. Če označimo obseg industrijske proizvodnje na področju Makedonije v letu 1939 s 100, potem je narasel ta obseg v letu 1946 na 125, v letu 1947 pa celo na 325. Napredek se odraža tudi v številčnem razmerju delavstva. Leta 1946 se je povečalo število delavstva, v sorazmerju s 100 leta 1939 na 265, leta 1947 pa na 416.

Iz dežele nazaj v mesto

Po desetih letih bivanja na deželi sem se povrnil nazaj v mesto radi zdravniške oskrbe. Prepričal sem se, da je zelo težko ali v splošnem nemogoče, v mestu dobiti stanovanje, še posebno če so v družini otroci. Neglede koliko bi kdo plačal za par sob, ker otrok ne želi nihče na stanovanje. Če hoče človek imeti otroke pod streho mora kupiti stanovanje in plačati večkratno vrednost stanovanjske hiše. So pač take razmere v kapitalističnem svetu.

Človeku, ki že dalj časa živi izven mesta, je kar nekam neprijetno poslušati vrvenje automobilov, ropotanje pouličnih železnic, in smrad plina mu kar sapo zapira, tako da mu nehote misli uhajajo nazaj na deželo na sveži zrak in resnična je tista pesem, ko smo jo fantje pred dvajsetimi leti zapeli na vasi.

"Prav lepo je res na deželi,
kjer hiš'ca pri cesti stoji.
Okoli so travniki zeleni,
to me najbolj veseli.

Pred štirinajstimi leti sem se kaj rad zatekel v mesto Toronto. Seveda tistikrat ni bilo toliko ropotanja, ker je takrat vladala velika brezposelnost in ekonomska kriza. Dela se sploh ni moglo dobiti. Delavske množice so se sprehajale po ulicah lačne in raztrgane. Ni bilo niti dela niti jela.

Vsako leto prvega maja smo imeli protestne parade na katerih so se sprejemale protestne resolucije proti tem neznosnim razmeram. Naš stavbinski sindikat je imel za voditelja mladega Italijana, kateri je bil na čelu povorke. Delil nam je plakate in je meni izročil Musolinija. Nekam čudno sem ga pogledal, češ, čemu naj bi nosilili ravno Musolinija, a ko sem pogledal napis: "Muso je povzročevalec vojne! Doli z njim!" sem pabolj trdno prijel za plakat.

Povorka se je pričela. Pogumno smo korakali v Glavni park, okoli 50 tisoč nas je bilo, kakor so nas ocenili mestni boroni. Tovariš stopajoč poleg mene mi pošepeta: "Mi danes proslavljamo 1. maj pod stražo policije, nekoč pa bomo praznovali svobodni prvi maj doma v svobodni Sloveniji." Te besede so resnične. Slovenija je svobodna in svobodno praznuje prvi maj, ali ta tovariš ni dočakal, da bi slišal, da je Slovenija svobodna. Doletela ga je prerana smrt in počiva v mrzli zemlji kanadski. Slava ti Rudi. Tvoj duh živi med nami.

Takrat je bila slovenska naselbina v Toronti maloštevilna. Bilo je pol ducata družin, mi samci smo pa prihajali in odhajali s tako imenovanim "brezplačnim vlakom" na strehah tovornih vlakov. Tako se je vozila mlada delovna moč za delom iz mesta v mesto. Brutalna policija je nas metala iz drvečega vlaka. Mnogo brezposelnih se je smrtno ponesrečilo, ali pa so dobili težke telesne poškodbe pri padcu iz vlaka.

Spominjam se, ko smo lepega junijskega dne čakali na vlak. Pridružila se nam je druga skupina. Vprašali smo jih: "Od kod pa vi fantje prihajate?" Odgovorili so nam da iz Združenih držav. "Kako je pa kaj tam?" — smo jih radovedno dalje spraševali. Odgovorili so nam: "Sedemnajst miljonov delavcev je brez dela. Tovorni vlaki so polni brezposelnih. Od San Francisco do New Yorka, od Mexike do Alaske se ne more dobiti dela in niti jela.

Take reči so se godile v "obljubljeni deželi" in Kanadi, tako da je človeka, kar nekako sram to opisovati, ali je resnica. Dobro se je pa vendar spomniti, ker veleindustrijalisti nam zopet obetajo nekaj podobnega ali pa še hujšo ekonomsko krizo kot je bila 1930. leta in dalje.

V Italiji so se vršile državne volitve. Vatikan in reakcija s Trumanom na čelu je obljubovala nebesa italijanskemu narodu. Duhovščina je propagirala po cerkvah da bodo šli Italilani v pekel če ne bodo volili de Gasperija. Mnogo jih seveda ni poslušalo teh neumnosti, ali vendar ne dovolj, da bi si izvolili vlado. Izvoljena je seveda de Gasperijeva vlada, ki bo najbrž dala ameriško depresijo za plačilo volilcem in tudi Ameriki je bo še dosti ostalo, kar bo pa seveda bodočnost pokazala. Vzgled naj nam bo Grčija kaj počenja Trumanova doktrina. Amerikanci bi najbolje storili, da bi si v jeseni pri volitvah izvolili Wallace-a in zavrgli Trumana in njegovo doktrino.

V Ontario bomo imeli volitve 7. junija. Pri teh volitvah se moramo potruditi, da si bomo izvolili CCF vlado. Kot sem čital ima CCF stranka precej dober program in zato se naj vsak volivec potrudi kolikor je v njegovi moči, da bo izvoljena CCF vlada. Povsod, v tovarnah, hišah in na ulicah naj se sliši glas: "Porazimo reakcionarne stare stranke in izvolimo CCF vlado za Ontario." Pozdrav vsem zavednim Slovencem.

M. Hudolin

Vesti iz slovenske Koroške

GOSPOD HERKE IN NJEGOVA MORALA

Slovenska koroška občina Svetna ves je imela do vkorakanja hitlerjevih čet v Avstrijo slovenskega župana. Nacisti pa so postavili za župana priseljenega heimatbundovca in nacista Schnitzerja, ki nosi največjo odgovornost za izselitev slovenskih družin iz občine. Teroriziral je ljudi in ovajal zavedne protifašiste gestapovcem, ki so ovajence zapirali. Po propadu nacifašizma je bil Schnitzer prijavljen kot vojni zločinec, pa so ga avstrijske oblasti v jeseni 1947 izpustile na njegovo posestvo v Psinji vesi.

Toda ugotovljeno je, da je v času Schnitzerjevega uradovanja zmanjkalo iz občinske blagajne v Svetni vesi 4,739.000 šilingov. Jasno je, da bi moral Schnitzer vrniti ta denar, ki ga je proti vsem predpisom hranil v svoji zasebni blagajni. Ali zgodilo se je nekaj, kar nedvomno razkriva potuho, ki so jo deležni nacistični preostanki s strani predstavnikov koroške deželne vlade. Zgodilo se je namreč, da je namestnik deželnega glavarja g. Herke sporočil občini Svetna ves mnenje koroške deželne vlade, ki ne priznava Schnitzerja za krivca in dolžnika, četudi je njegova krivda jasno dokazana. G. Herke je priporočal v tem svojem sporočilu omenjeni občini, da naj pripiše dolg na račun občine Svetna ves.

Zanimivo je, kako utemeljuje ta "gospod" Herke takšno mnenje. Navaja namreč, da so prišle leta 1945 v občino zavezniške sile, najprej Titovi partizani, potem pa britanske čete in je sedaj nemogoče dognati, kako in kam je izginil denar. Kaj pomeni takšno ravnanje in utemeljevanje? Nič drugega nego to, da obdolžuje ta "gospod" Herke ropa in tatvine jugoslovanske partizane ter britanske vojake, samo da bi izmotal iz te neprijetne zanke zločinskega in razvpitega bivšega hitlerjevega župana. Toda prišel bo tudi za Slovensko Koroško čas, ko bo konec takšnih in podobnih mahinacij.

KAKO ŽIVIMO V NEKDANJEM SREDIŠČU PARTIZANSKEGA GIBANJA

Obirska je majhna vas, toda po svoji zgodovini in pomenu znamenita. Tod okoli so v času okupatorjevega nasilja pokale partizanske puške. Obirska je dala prvega aktivista. Tukaj je bilo eno najvažnejše središče partizanskega gibanja na Slovenskem Koroškem. Danes celimo globoke rane, ki nam jih je zasekal kruti, brezobzirni okupator. Naš Narodni dom ni sicer še obnovljen, toda to nas ne moti, da se ne bi z vso vnemo lotili ljudsko-prosvetnega dela.

Naša zavedna mladina marljivo uprizarja igre, naši pevci pridno nastopajo ter nas razveseljujejo z narodno in partizansko pesmijo. Seveda nam je zelo pri srcu naša obirska "himna" — "Prav lepa je obirska fara". Sedanje prilike nas ne zadovoljujejo, ko vidimo, kako so še zmerom upoštevani tisti, ki so nas v času okupacije zatirali in preganjali. Kljub vsemu pa trdno verujemo v lepše čase, ko bo tudi Obirski posijalo toplo, prijetno sonce lepših dni.

IN NAŠA KOROŠKA DEKLETA?

V današnjih časih pripada posebno važna vloga vrlim slovenskim koroškim dekletom, bodočim materam in gospodinjam, ki si posebno prizadevajo, kako bi se čim bolje pripravile za svoje bodoče naloge. V tem pogledu posveča našim dekletom posebno skrb Kmečka zveza za Slovensko Koroško, ki prireja po vseh slovenskih vaseh tečaje za šivilje in ki se dobro zaveda pomena ter koristnosti takšnih tečajev.

Na teh tečajih se slovenska dekleta spoznavajo ter zbližujejo. V skupnih pomenkih se medsebojno izgrajujejo in izpopolnjujejo. Hvaležna so Kmečki zvezi za hvalevredno pobudo, ki povezuje na ta način našo žensko mladino v čutu za družbeno skupnost in tovariško sodelovanje. Posebno lep uspeh je imel ta tečaj v Cirkovčah, ki je bil pri Krevcu v prostorih Osvobodilne fronte, ki to zdravo pobudo v prid našim dekletom vneto odpira in pospešuje.

KRIVICA JE LE DELNO POPRAVLJENA

Končno je varnostna direkcija za Koroško le morala ustreči zahtevi osrednjega odbora Slovenske prosvetne zveze ter vseh včlanjenih društev. Morala je priznati in potrditi osrednji odbor, ki je bil izvoljen na občnem zboru 12. marca t.l. Seveda je s tem le delno popravljena krivica, ki je bila prizadejana vodilni slovenski kulturni instituciji na Slovenskem Koroškem. Slovensko koroško ljudstvo terja, da se storjena krivica celotno popravi, in ne bo mirovalo tako dolgo, dokler ne bosta Varnostni direktor Stossier in njegova desna roka vladni svetnik Guggenberger preklicala na isti način preko radia in tiska svojega izzivalnega proglasa, ki sta ga protipostavno razglasila po občnem zboru 12. marca, ko sta hotela s tem razdvojiti slovensko ljudstvo na Koroškem in ustreči bolestnim ambicijam peščice domačih nazadnjaških mračnjakov, ki so temeljito pogoreli pri svojem poizkusu razdiralnega delovanja med našim zavednim ljudstvom.

VZTRAJNO ORJEMO KULTURNO-PROSVETNE BRAZDE

Po vsej Slovenski Koroški je v polnem razmahu kulturno-prosvetno delovanje. Povsod prirejajo nastope, ob katerih spoznava naše slovensko koroško ljudstvo lepoto slovenske besede, globino slovenske kulture. Pohvaliti moramo zlasti požrtvovalno mladino, ki z veseljem in zanosom prepeva slovenske pesmi ter se uči slovenske igre.

S temi slovenskimi prireditvami dokazujemo, da hočemo živeti, napredovati. Kruto se varajo oni, ki menijo, da bodo lahko barantali z našim ljudstvom in da bodo lahko zaustavili naš korak. Zaman so poizkusi, kakor je bil v Pliberku, kjer je okrajno glavarstvo prepovedalo nastop pionirjev iz Blata z igro "Pepelka". Na občnem zboru Slovenskega prosvetnega društva "Kočna" v Svečah je bilo govora o preganjanju in zatiranju slovenske besede s strani nestrpnih šovinistov, ki se v zadnjem času tako stopnjujejo, da skušajo v cerkvi že spodrivati slovensko besedo, kar je celo v nasprotju z odredbo škofijskega ordinarijata v Celovcu, četudi ni naklonjen Slovencem.

Toda navzlic vsemu temu se slovensko ljudstvo navdušeno zbira na številnih kulturno-prosvetnih prireditvah. Društvo "Dobrač" je s svojim lepo uspelim "Zlatorogom" pri Prangerju na Brnci privabilo množico zavednih Slovencev, ki niso skoparili s priznanjem. Predstava je pokazala, kako lepa, nepopačena je slovenska govorica v Spodnji Zili in ob Baškem jezeru. "Dobrač" je gostoval s to predstavo tudi v Ločah.

Pri Hrenu v Št. Jakobu so igrali Št. Peterjani "Glavni dobitek". Iz bližnje in daljne okolice so prišli ljudje, da slišijo z odra domačo slovensko govorico. Ob sklepu igre smo zapeli; "Hej Slovani".

V Rožeku smo imeli ustanovni občni zbor Slovenskega prosvetnega društva "Peter Markovič". Izvoljeni odbor se je zavezal, da bo poživil kulturno-prosvetno delovanje.

V Narodnem domu V Podljublju je Slovensko prosvetno društvo "Štefan Singer" iz Kaple uprizorilo veselo igro "Matiček se ženi" tako dobro, da se je zbrano ljudstvo od srca nasmejalo. Ob koncu so nas razveselili s svojim nastopom še tamburaši iz Kaple. S takšnimi prireditvami bomo najlepše odgovorili vsem, ki bi radi zatrjevali, da na Koroškem ni več Slovencev.

V Trebesinjah je nastopila pri Dovjaku igralska družina s Plešivca z igro "V Ljubljano jo dajmo". Ljudje so poplačali mlade igralce z živahnim odobravanjem.

V društveni dvorani v Škofičah je uprizorilo Slovensko prosvetno društvo "Edinost" igro "Revček Andrejček". Igralci in tamburaši so navdušili staro in mlado.

POSLOVILI SMO SE OD VZGLEDNE SLOVENSKE MLADINKE IN PEVKE

Na Trebinji je umrla vzgledna slovenska mladinka in pevka Olga Groblacher. Nepregledna vrsta pogrebcev jo je pospremila na njeni poslednji poti. Podpirala je partizane v njihovi borbi proti nasilnemu nacizmu. Slava njenemu spominu!

Vesti iz Primorske

SRAMOTNA VLOGA DELAVSKE ZBORNICE

Delovno ljudstvo je že izdavna spregledalo sramotno in gnusno vlogo, ki jo igra Delavska zbornica v Trstu. Ta ustanova se ne bori za pravice delovnih množic, za izboljšanje njihovega položaja, ampak daje ob vsaki priliki najgršo potuho delodajalcem ter njihovim podrepnikom in hlapčičem. Če gre za stavko, potem organizira stavkokaze, da padajo svojim delovnim tovarišem v hrbet. Če gre za pogajanja pri zeleni mizi, potem se izjavljajo proti borbenemu stališču Enotnih sindikatov kot resničnega predstavitelja tržaškega delavstva ter njihovih pravic.

To dvolično, gnusno vlogo je odigrala Delavska zbornica tudi ob nedavni stavki pekovskih pomočnikov, ki so končno po zaslugi Enotnih sindikatov zmagali v svojih upravičenih zahtevah. Dosežen je bil sporazum, po katerem je povišana pekovskim pomočnikom osnovna plača za 15%. Ves čas stavke je dajala Delavska zbornica očitno potuho stavkokazom. Ko so stavkujoč dosegli uspeh, so prišli podpisati sporazum tudi zastopniki Delavske zbornice. S tem so morali priznati uspeh, ki so ga priborili pekovskim pomočnikom Enotni sindikati, hkrati pa tudi svojo blamažo in beden poraz. Ta primer jasno kaže, da je mogoče doseči spoštovanje pravic delovnih ljudi le z odločno, živalo borbo.

RIHEMBERČANI STOPAJO PONOSNO V NOVO ŽIVLJENJE

Komu ni znan Rihemberk? Če ne drugače po Simonu Gregorčiču, ki je tukaj pel slovenskemu ljudstvu svoje vzpodbudne pesmi. Kdo še ni slišal za kruto usodo, ki je doletela med drugo svetovno vojno prijazni Rihemberk, ki leži v stiku Vipavske doline in ponosnega Krasa?

Nacisti so ga požgali, prebivalstvo pa odgnali v koncentracijska taborišča. Potem je prišla anglo-ameriška zasedba, ki je poskrbela za obnovo komaj nekaterih stanovanjskih hiš. Delavci, ki so bili zaposleni pri tej "obnovi", še doslej niso prejeli zadnjega 14 dnevnega zasluška. Po priključitvi k Jugoslaviji je postalo tudi pri nas drugače. Najboljša zemlja, ki je bila nekoč last grofa Leozofa, je bila razdeljena najbolj potrebnim vaščanom. Ustanovili smo kmečko zadrugo. V njenem okvirju smo zaradi pospeševanja trgovinskih poslov organizirali hranilno-kreditni zavod. Ponosno stopajo Rihemberčani v novo življenje, dvigajo kmečko gospodarstvo, obdelujejo bivšo grofovsko zemljo, se ukvarjajo tudi z rokodelstvom in obnavljajo razdejane domačije. Konec je rihemberške žalostne preteklosti.

DOVOLJ JE VOJAŠKE DIKTATURE

Za letošnji prvi maj je objavila Zveza sindikatov tržaškega ozemlja poziv, namenjen delavcem v tovarnah in na poljih, v uradnih in na ladjah. Poziv vsebuje letošnja prvo-majska gesla: "Dovolj je vojaške diktature!" Dovolj je policijskega terorizma! Dovolj je usiljevanja, zatiranja in strahovanja!"

Na poziv Enotnih sindikatov so zapustili 30. aprila delavci vseh tržaških tovarn in mestnih podjetij svoje delo in se zbrali ob govornikih, ki so jim obrazložili pomen prvo-majske poslanice Enotnih sindikatov. Delavci so ob tej priliki podpisovali protestne resolucije proti kolonijalnim prilikam v Trstu, ki preprečujejo delavskim množicam prvomajsko proslavo v mestnem središču. Protestna stavka je trajala do 12. ure in je potekla v najlepšem redu izvzemši incident pri glavni železniški postaji, kjer je zloglasni policijski inšpektor Marcon zaman poskušal vzpostaviti tramvajski promet s pomočjo stavkokazov.

Na predvečer 1. maja, ki je za Trst še posebnega pomena, saj so ga na ta dan pred tremi leti osvobodile partizanske čete, je zagorelo s številnih mest, obkrožajočih naše mesto, na tisoče bakel. Na sporedu prvo-majskih prireditev so bile budnice po mestu, veliko zborovanje na trgu Perugino, nastop fizkulturnikov, mednarodna nogometna tekma med čehoslovaškim in tržaškim moštvom ter nastop združenih slovenskih in italijanskih zborov.

Letošnje priprave za proslavitev prvega maja so še ostreje, brezobzirneje začrtale mejo med širokimi plastmi delovnega ljudstva ter med starimi in novimi fašisti. Okupacijska oblast je z drakoničnimi ukrepi poskrbela za to, da se pripravijo prvo-majskim proslavam čim večje ovire. Poostren je bil prehod v obe coni tržaškega ozemlja, to je med onim, ki ga upravlja jugoslovanska vojaška uprava, ter med onim, ki je pod anglo-ameriško zasedbo. Ves čas sta navdajali vzdušje neka napetost in zastrupljenost, ki ju je skušala zasejati med ljudi teroristična okupacijska uprava v Trstu.

Nekateri tovariši, ki so propagirali prvo-majsko proslavo, so bili aretirani ter postavljeni pred vojaško sodišče. Različni ukrepi zasedbene oblasti, s katerimi je skušala preprečiti prvo-majske proslave, potrjujejo pravilnost borbe tržaškega delovnega ljudstva.

TUDI SLOVENSKA BENEČIJA SE PREBUJA

Pred 80 leti je bila Slovenska Benečija po plebiscitu priključena k Italiji. Tedaj je bilo mnogo pisanja o tej deželi. Odtlej ni bilo menda toliko pisanja o njej, kakor danes. Lahko bi napisali knjige o tem, kaj so morali prestati beneški Slovenci v teh 80 letih vladanja reakcionarnih režimov. Fašizem je teror ter nasilje nad slovenskim življenjem v Benečiji poostril. Po uničenju fašizma so si beneški Slovenci oddahnili, toda ne za dolgo, kajti opoznati so morali, da se njihovo stanje ne le ni izboljšalo, temveč celo poslabšalo. Nasilja nad beneškimi Slovenci so se vrstila in stopnjevala zlasti v času predvolivne borbe. Namen vseh terorističnih ukrepov je bil, dokazati, da v Benečiji ni Slovencev in da zaradi tega ne more biti govora o potrebi spoštovanja pravic slovenski narodni manjšini. Kljub izidu volitev ne more nikdo trditi, da v Benečiji ni Slovencev. V Št. Petru, Podbonescu, Brišči, Ažli in drugod so duhovniki pred volitvami zaman kar na debelo razdeljevali volivcem belo moko, olje, sladkor, makarone itd. ter jih hoteli obvezati, da glasujejo za de Gasperijev režim ,toda ljudje so rajši glasovali za Ljudsko fronto. Značilen je porast naprednih glasov v nekaterih vaseh skoro za 30%. Kljub lažni zmagi de Gasperijeve stranke v Benečiji se beneški Slovenci ne bodo odrekli svojim socialnim in narodnostnim pravicam. Globoko se zavedajo svojega slovenskega pokolenja, zato jim nujno pripadajo vse manjšinske pravice, ki jih ne more odreči noben režim.

O TEM IN ONEM

Tržaško sodišče je obsodilo na 6 mesecev zapora Miroslava Petroviča, rojenega v Pittsburghu, ker je obrtoma privabljal živahnejša dekleta za ameriške vojake.

Na Opčinah so nastopili pevski zbori opčenskega okraja. O važnosti slovenske pesmi za slovenski kulturni napredek je spregovoril prof. Sosič. Pevci so želi lep uspeh.

V Barkovljah je bila 2. maja prisrčna počastitev padlih partizanov, po rodu iz Barkovelj. Spominske svečanosti se je udeležila množica ljudstva.

Na goriškem trgu so se pojavile letos prve češnje najmanj deset dni prej kakor druga leta. Zgodnja letina češenj je posledica letošnje blage zime in zgodnje pomladi.

Na skrajnem robu Trnovske planote, v vasi Dol-Predmeja je zgradilo zavedno ljudstvo prvi zadružni dom na Primorskem.

JUGOSLOVANSKE RAZMERE V ARGENTINI

Cordoba: — Je že mnogo časa odkar dobiva Slovensko društvo "Edinost" vaš časopis in je sedaj naša želja, da vam opišemo zelo zanimive stvari kar bo povedano na koncu tega pisma.

Časopis, katerega prejemamo je velikega pomena za našo naselbino tukaj v tej koloniji. Prinaša nam mnogo novic iz starega kraja in druge podučljive stvari. — Torej vi Slovenci, Jugoslovani bratje Kanadčani, vaši bratje iz tega daljnega kraja vam pošiljajo iskrene in tople pozdrave ter mnogo uspeha pri delu za dobrobit naše rojstne domovine.

Tukaj v naselbini Cordoba, katera šteje okrog 400.000 prebivalcev se nahaja okrog 1000 Jugoslovanov, vsi dobri delavci, eden boljši kot drugi. Eni se pečajo s svojimi trgovinami, drugi s svojim rokodelstvom, tretji s svojimi specijalnostmi itd. Tovarne so redke tukaj, mogoče je kakšnih 10 različnih tovarn. Največ se svet vrti pri grajenju poslopij in so pri tem delu naši specijalisti. Na polju dela prav malo naših ljudi, to pa zato ker so si že toliko prišli na dobro, da skoraj vsi žive od svojega lastnega dela.

Zrak imamo tukaj primeren, podoben kakor v starem kraju in je gotovo najboljši, kar ga je v Argentini. V poletnem času imamo mnogo turistov, tako da se vse tere po ulicah. Po hribih jih je tudi vse polno. Mnogo jih pride iz drugih držav pogledat k nam za kar smo jim jako hvaležni.

Kar se tiče potov in cest, so ene najboljših, kar jih je človek videl. Tukaj po visokih hribih se vijejo ceste in to vse tlakovane. Kamor človek pogleda, tam so prav široke in tlakovane ceste. Vode je v obilnem stanju, sadja pa še mnogo več, tako da turistom ne primanjkuje prav nič, tudi ne vročine, ki jo je toliko, da jo ne spravi v nobeden kovček.

DRUŠTVENO DELO "EDINOSTI"

Kakor je mnogim znano imamo tukaj Slovenci naše skromno društvo "Edinost". Resnica je, da imamo eno zavetišče prav lepo, samo denarja je bolj po malem, ker zmiraj mnogo delamo in napredujemo, da bi nekaj spravili skupaj. Društvo šteje okrog 150 članov in to v treh odsekih; moškem, ženskem in mladinskem odseku. Res jih ni mnogo, ali jih ni v nobenem toliko, ker se ljudje le s težavo organizirajo in morda tudi ni dobrih organizatorjev.

Kar se tiče društvenega odbora, so v njem vsi prav zvesti delavci na svojih mestih. Sebe ne bom štel, to prepustim drugim ,da me ocenijo kar napravim, a jaz bom pa druge. Pri društvenem delu so v prvi vrsti delali toliko, da je skoraj kar strah povedati naslednji: moj najtesnejši sodelavec in organizator Jožef Francetič, Ivan Mavern, Matija Zbašnik, Anton Govednik, Emilijo Francetič, Ivan Jagodič in še mnogo drugih ali bi vzelo preveč prostora jih še dalje narekovati. Torej vsem najlepša hvala za vaš trud in kar naprej hrabri kranjski društveniki.

Skoraj vsi, kar sem jih naštel so vsi Dolenjci Metličani in pa trdni Suhorčani, Semčarji, en Gorenjc in nekoliko naših zvestih bratov Primorcev.

Imeli smo eno zemljo ali nam je bila premajhna. Šli smo za drugo in naposled za tretjo tako, da imamo sedaj zemlje za vse kar jo potrebujemo, za igre, za plese in še druge potrebne stvari; lepo in prav urejeno plešišče, ki meri 450 kvadratnih metrov, igrališče za Basket-Ball itd., tako da ljudje kar veselo delajo in pričakujejo, kadar pride dan zabave, da se malo med seboj razveselijo in malo po domače zapojejo. Je tudi nekaj starih ljudi, kateri se še spominjajo na tiste lepe pesmi; "En' hribček bom kupil, bom trsek sadil..." in tudi otroci se prav radi veselijo pri čemer jim prav hitro mineva čas in se veselijo, kako se bodo tudi oni obračali, ko bodo večji. Nam pa med tem hitijo leta, bližje konca, da bomo morali na rajžo še v eno deželo — krtovo.

PUSTNI PRAZNIKI V DRUŠTVU

Pustni prazniki so bili nekaj prav lepega pri Društvu "Edinost". Vse, staro in mlado se je veselilo kot še nikoli. Naše odbornice Olga in Celina Francetič, Marija Mavern, Louisa Fir in druge ,so se kar zametavale z papirjem in cintami (serpetina). To je bilo takšno veselje, kot še na noben pustni praznik. Po plešišču se je pa tako obračalo, da je bilo kar krasno za videti. Plesalci so mislili, da ne bo nobenega pusta nikoli več in so hoteli vse podplate raztrgati. Čevljar je bil pa tudi vesel drugi dan po plesu.

O polnoči se je začela igra z vodo. Tukaj je namreč taka navada, da eden drugega poliva z vodo tako dolgo dokler ima na sebi kakšno piko suhe obleke in še s tem niso zadovoljni; to gre kar naprej, kakor bi padala najhujša ploha. To je v resnici, nekaj smešnega in prijaznega obenem. No, saj enkrat v letu mora biti ena takšna stvar, da ljudje malo pozabijo na tuge in žalostne dneve.

POLNOMOČNI MINISTER JUGOSLAVIJE — FRANC PIRC MED NAMI

Srečen in veliki dogodek je dočakal jugoslovanski narod v tej naselbini. Res, sem bil v prvi vrsti pri organiziranju za povabilo našega Ministra, da nas pride obiskat in je tako naše delo in njegova dobra volja obrodila lep sad pri splošnem našem delu.

Dolgi so bili dnevi pričakovanja, da si stisnemo zvesto roko, kot pravi svobodni bratje v tuji zemlji. Konec tega pričakovanja je bil 19. marca ob 21.09 uri, ko je pridrčal njegov automobil ravno na vrata mestne lepote, kjer smo ga čakali v pozdrav. To je bilo veselo svidenje. Potem smo šli v Hotel, da tamkaj naš rojak in prijatelj ter velik gost malo počije od precej dolge vožnje 780 kilometrov.

Drugi dan, 20. marca smo se zbrali rojaki v mestu, da nadaljujemo naš program in ob 11. uri smo bili že v hiši Gobernerja, katerega pa slučajno nismo dobili, ker je bil na vseučelišču in prejemal posest istega. Bili smo tudi na glavnem županstvu, kjer je nas sprejel gl. tajnik velikega župana mesta. Z gostom sta si podala roko in je ob tej priliki naš minister Franc Pirc dejal; da v imenu naroda in njega pozdravlja narod Cordobe in dežele in tudi gl. župana ter da obžaluje, da ga ni v njegovem uradu. Gl. tajnik je odgovoril, da je zelo zadovoljen z obiskom gospoda ministra, predstavnika jugoslovanskih narodov in da bo zmeraj na roko istemu. Obžalujem, — je dejal — da ni doma našega župana, ker je tudi on moral na vseučelišče, da prevzamejo posest v deželno oskrbo."

Tako smo skončali naše ceremonije z lokalnimi oblastmi in se podali malo na izprehod, dokler ni prišla ura za večerno veselico, katera je izpadla tako uspešno, kot še nobena nikoli. Na veselici se je nahajalo veliko število zvestih in pravih sinov in hčera matere Jugoslavije. Na veselici je govorilo več govornikov in podpisani tajnik društva "Edinost", naposled pa je spregovoril naš rojak France Pirc sijajen govor, katerega bi morali spoštovati vsi pošteni Jugoslovani, toda mnogo naših sovražnikov je delalo veliko nesramnost in so govorili da imamo politični shod. Lahko pa rečem, ker sem bil od prvega časa z našim gostom, da se ni niti spomnil na politiko, kakor so jo govorili novodošli jugoslovanski fašisti, ki so prišli iz Italije in drugih raznih krajev Evrope. Kakšna je njihova fašistična kultura so pokazali prav na trgu San Martin, kjer so nas hoteli napasti, ko je gosp. minister položil krasni venec na spomenik Generala San Martin velikega osvoboditelja južne Amerike. Torej to priliko so jugoslovanski pritepeni fašisti hoteli izrabiti in provzročiti, da bi lahko prišlo do tepeža in drugih spopadov. Toda je policija v trenutku vse uredila in naš rojak Pirc je mirno položil venec na čast Generala San Martina.

Nato smo odšli mirno, kakor da bi se nič ne zgodilo. Torej tam se je videla kultura in čast poštenega in mirnega pravega jugoslovanskega naroda in naših sipatičarjev. Mi ne pripadamo nobeni stranki. Edina naša stranka je mirno in delavno življenje v tej novi Domovini. Dolgo smo že v tej deželi in nikoli nismo imeli nobenega namena za strankarstvo. Novi Jugoslovanski fašisti kateri so prišli pred par meseci pa gonijo in delajo nesramno strankarsko propagando fašizma. Vprašam, ali je to pošteno? Ali je to mirno življenje narodov? Ne, to je še tista gnila stranka Domobrancev, ki se je pojavila posebno tukaj v Cordobi. Med njimi je največ hrvaških ustašev, ker hočejo svojo odvisno republiko. Kakšno republiko hočejo sedaj imeti, ker ko so bili ti fašisti in zapeljanci na vladi so si pa postavili za kralja laškega princa. Iz tega se vidi, da fašisti nimajo nikakšnih idealov. Republika, kralj, laški princ, Hitler, Musolini, vse jim je prav prišlo, samo da so lahko udarjali po miroljubnem ljudstvu in delali razdor ter klali nedolžni narod.

To je sramota in ta sramota naj ne ostane samo na njih ampak tudi na njihovih družinah, ker niso

(Dalje na 4 strani)

MATERINSKI DAN V VANCOUVERJU

Vancouver: — Veliko število Vse-slovanskih mater in žena se je zbralo v Hrvatski dvorani v nedeljo 9. maja ob 2. uri popoldne. Vsako organizacijo je zastopala najstarejša in najmlajša mati, kar je bilo zelo pomembno in ganljivo za videti. Vsaka posebej je bila obdarjena z lepim cvetjem, ter je imela vsaka posebej krasen izraz v zahvalo. Bilo je tudi več nagovorov v katerih se je izražalo — kaj pomeni mati.

Mnogo mater je bilo strašno prizadetih v pretekli vojni. Mnoge so izgubile svoje sinove v zadnji vojni, katerih izgubo je nemogoče popisati, kakor čuti bolečine srce prave ljubeče matere.

Tudi drugače, dobisi v veselju ali žalosti, se vsak rad zateče in posvetuje pri svoji materi, ker pri njej najde res pravo in najboljše zadoščenje.

Dalje je bilo tudi mnogo zelo lepega deklamiranja, igranja in petja. Proslava se je zaključila v zelo lepem razpoloženju in vsak je nesel domov nepozabne vtise.

Naj še tudi omenim, da je bilo ob zaključku proslave serviranje kave in peciva v spodnjih prostorih dvorane, kar so tudi pripravile matere in dekleta.

Naj živi Vse-slovanska mati in njen zarod!

Olga Hudoklin
tajnica ZKS v Vancouverju.

Jugoslovanske razmere v Argentini

(Nadaljevanje iz strani 2)

vredni, da jih zemlja nosi in niti, da jih sonce obsije. Nikoli niso ljubili mir ne svobode. Pošteni ljudje se sedaj vračajo v svojo domovino, a hlapci hordne partije Hitlerja in Musolinija pa bežijo v svet — pa se še upajo lagati, da niso "prav nič krivi". Če ne bi bili nič krivi, bi jih nihče ne preganjal, kot nikdo ne preganja miljone miroljubnega naroda v Jugoslaviji. Lahko bi s ponosom delali in gradili svojo ljubo domovino, kot delajo drugi.

Neki tak novi Slovenec — fašist — doma iz Draščič na Dolenjskem je jedikoval: — "mojo družino so pobili komunisti in Jugoslavija ne obstoja. Ni nobene take države", zraven pa še doda, da je bil pri beli gardi. Torej, kaj misli potem, da je Hitlerjev rajh ali pa Musolinijeva Italija, če Jugoslavija ne obstoja? In ali on ni nikogar pobil, ko je bil pri beli gardi? To jadikovanje klavcev belogardistov in ustašev bi bilo pač smešno, ko ne bi bilo tako tragično. Vsi so "nedolžni", kakor oni pravijo, kako, da ne bi mogli biti kronani in dobiti nagrado za njihovo "dobro" delo, katero je obstojalo v tem, kakor jim je ukazal njihov ljubljenec Hitler na katerega še danes svinje mislijo. Naj bodo prokleti izdajalci in nasprotniki svoje ljube domovine in nasprotniki novega vodstva Jugoslavije, katero dela s polno paro za obnovitev naše ljube domovine. Ti izdajalci in nasprotniki niso vredni, da jih kdo pozdravi na cesti in da se mešajo med svojimi brati Jugoslovani, naj ostanejo prokleti vekomaj, ker so izdajalci svoje lastne krvi, svoje lastne matere. Torej naj ostane sedaj za vašo razsodbo in obsodbo.

Torej, dragi Kanadčani, v kratkem se bom spet kaj oglasil, takoj ko se vrnem, ker sedaj odhajam od tukaj.

Smrt fašizmu — Svoboda narodu! Živel maršal Tito!

Zvest Jugoslovan

NAŠ PREDSEDNIK BO ODLETEL V CHICAGO Z LETALOM

Obveščam vse Slovence, da bo okoli 25. maja t.l. prispel z letalom v Chicago naš društveni predsednik Matija Zbašnik, oziroma predsednik Slovenskega Delavskega podpornega društva "Edinost" v Cordobi Rep. Argentina.

Gotovo, da ga bo presenetilo, kadar pride tam na Sever do naših bratov Slovencev, katerim bo lahko mnogo povedal od tega toplega, prevročega kraja, kako da živijo naši ljudje v tej Koloniji in ki je ena od najboljših, kar jih je tukaj, bodisi v katerikoli smeri, posebno pa z zračnim podnebjem, da je v resnici nekaj krasnega.

Kakor sem omenil, Zbašnik pride okoli 25. maja t.l. v Chicago do svojih bratov z katerimi se niso videli celih 45 let. Lepo bo to svidenje, kaj ne? To bo veselja na vse kraje. Stanoval bo na naslovu John Zbašnik, 1800 So. 58 Ave., Cicero 50 Illinois USA. Torej, kdor ga bo želel obiskati, lahko to stori. Ob enem tudi prosim, da ako v slučaju kam pride, da ste mu na roko, ker dobro veste, da se tam ne razume španjolsko (in po Amerikansko pa nebo slišal nič), dokler se malo ne privadi. Prinesel bo svojim bratom na Sever en prav lep bratski objem od vseh nas iz te tropikalne države Argentine. Zbašnik bo "jezdil" na letečem konju od tukajšnje družbe "Panagra", katera je poznana ena najboljših avijatičnih družb. To bo nekaj lepega, ko bo po treh dneh že v svojem zaželjenem kraju USA.

Na koncu pozdravljam vse Slovence v Združenih državah in Kanadi, posebno pa čitatelje izvrstnega in delavskega lista "Edinost".

Adios amigos!

Glavni tajnik

V Port Arthurju naknadno za pomoč otrokom v Jugoslaviji

Port Arthur, Ont. — Za otroke padlih bojevnikov v Jugoslaviji smo zbirali že prej in imena poslali našim časopisom, a sedaj pošiljamo imena prispevateljev kateri so naknadno doprinesli za to plemenito stvar. Imena so kakor sledi:

Po $10.00 — Joe Slovenec, Frank Mihelič, John Blažina, John Vec družina, Anton Sankovič in Mate Belobrajdič.

Po $5.00 — Leo Oberstar, John Simunič, Joe Magič in Klema Miloš.

Po $3.00 — John Tomljanovič.

Po $2.00 — Frank Ožbalt, Janko Penič, Stanko Marohnič, Ivan Gojsič, družina George Lamaich, George Frakis. Ilija Grubac, John Kachur, S. Cason, J. Gabcon, Petar Terzič, E. Kružič in P. Pavelič.

Po $1.00 — Mate Corluka, John Blažina, Veronika Pavletič, M. Bobus, Tom Petranovič. Anka Blažina, Steve Domjančič, Mile Matešič, Jože Štajer, Eddie Raes, Tomo Vrbanič, Prijatelj, družina Viktor Kauzlarič, John Miklič G. Zuchsusa, John Zadwornt, G. Vitkovič, Edward Weweley, Tomo Vucetič, M. Popovič, družina J. Buterin, družina John Pezelj, družina William Smereka, Joe Bene, F. Zalovič, Robert Tojhar, Busenich, George Varicak, Economi Grocery, Prijatelj, M. Baborič in Frank Augustin.

Po 50c — Nick Kotovic, Prijatelj, John Lubko, D. Deam in Nick Luciuk.

Po 30c — G. Sarmus.

Po 25c — S. Sedlak.

Skupaj nabranega in poslanega na Gl. urad Sveta Kanadskih Južnih Slovanov $144.55. Vsem darovalcem najlepša hvala.

Vera Marohnič

Za otroke padlih bojevnikov

DO SEDAJ ZBRANIH OSEM TISOČ DOLARJEV

V mesecu marcu t.l. je Gl. odbor Sveta Kanadskih Južnih slovanov sklenil razpisati kampanjo $25.000 za otroke padlih bojevnikov v Jugoslaviji

Od tega časa se je na račun te kvote sprejelo iz 26 manjših in večjih naselbin svoto $7.778.46. Mnoge od teh naselbin so izpolnile obljubljeno kvoto, dočim iz nekaterih mest še nismo prejeli rezultata. Pričakujemo, da se bo ob priliki letne sezone pošvetilo delu za zbiranje prispevkov otrokom padlih bojevnikov v Jugoslaviji, več pozornosti in da se bo brez večjih težav izpolnila obljuba še pred jesensko sezono.

Izv. odbor Sveta Kanadskih Južnih Slovanov.

MJESTO	SVOTA
Hamilton, Ont.	$1.305.40
Montreal, Que.	1.148.66
Windsor, Ont.	1.200.00
Port Arthur, Ont.	762.64
Porcupine Camp, Ont.	608.07
Toronto, Ont.	500.08
Sudbury, Ont.	350.00
Nanaimo, B. C.	252.00
Schumacher, Ont.	236.00
Port Alberni, B. C.	225.00
Sault Ste. Marie, Ont.	200.00
Nelson, B. C.	156.00
Chemainus, B. C.	141.50
Val d'Or, Que.	115.00
Toronto West, Ont.	106.00
Mountian Park, Alta.	88.50
Thorold, Ont.	80.61
Princeton, B. C.	53.00
Noranda, Que.	50.00
Kapuskasing, Ont.	50.00
Arvida, Que.	50.00
Oshawa, Ont.	30.00
Leamington, Ont.	30.00
New Waterford, Ont.	25.00
Foothills, Alta.	10.00
Brantford, Ont.	5.00
UKUPNO	$7.778.46

PESEM GORA

MIŠKO KRANJC

Na spodnjem pogradu, kjer sta ležala, je bilo temno in nista mogla videti drug drugemu v oči. Toda ko je nad odejo iztegnil roko ob sebi, je čutil, kako se je njena roka dotaknila njegove, kako mu je pobožala dlan, nato pa mu jo je pritegnila k svojim ustnicam in jo poljubila. Potem jo je nenadoma izpustila, se obrnila od njega, se pokrila z odejo prek glave in Maks je slišal, kako je pridržano in pritajeno jokala.

Tisti dan ni bilo več priložnosti, da bi mnogo govorila. Ob njem se je ves čas vrtel Drejc, ki je imel toliko povedati svojems stricu. Še vedno je bila vsebina teh pogovorov "Stric, ti moraš pristopiti!" — A hotelo se je Drejcu, da bi tudi o Tinci spregovoril z njim.

Še vedno je visel med svojo vero in brezupom, da je Tinca bila zgolj privid, da se je mogla prikazati samo, ker je umrla. In tu bi mu samo Maks mogel razjasniti, Maks, ki je takrat videl Tanjo-Tinco, in ga privid ni mogel premotiti.

Naposled Drejc ni več vzdržal. Ko sta bila zunaj med drevjem, se je ustavil in dejal:

"Maks ne morem več. . . Hočem vedeti resnico. . . Ko sem bil bolan, je bila pri nas na stanici neka Tanja. Povej, kdo je bila. . . Meni se je bledlo, tebi se ni. Moram vedeti. Povej, ali se mi je samo tako zdelo, . . . zato ker sem bil bolan? Prijel je Maksa za roko in Maksu se je zdelo, da mu je ne bo izpustil, dokler ne izve, a ne pravo resnico, marveč, da je bila — Tinca. Vedel je, da Drejc noče, da bi bila Tanja, kar je bila, marveč da mora brezpogojno biti Tinca. Tinco hoče. . . ljubezni hoče.

"Nekoč sem ti rekel," je dejal Maks, "da se boš srečal s Tinco. Prišel bo tisti čas. Ta, ki je bila pri nas, je rekla, da je Tanja. . ."

Drejc je molčal, izpustil je Maksovo roko in nato rekel s tihim, a drhtečim glasom:

"Potem se mi je o Tinci le. . . bledlo. Saj sem vedel... privid je bil."

"Privid," se je ansmehnil Maks. "Ljubezen nam vse življenje ustvarja prvide." Mislil je na svojo ljubezen mladih let, ki ga je pahnila s široke ceste življenja, da je vekomaj blodil. In zdaj, kako grenko, kako boleče srečanje! Ali ni bil to samo strašen privid? Kje je zdaj tista resničnost, ki bi ga nekoč skoraj vrgla v objem smrti? V baraki je sedela ona, ki ga je nekoč pahnila s tira in zaradi katere si je dolgih pet in dvajset let ustvarjal same prvide. Po tolikih letih sta se srečala privid in resnica. "Privid," se je Maks spet nasmehnil, grenko in boleče. "Ljubezen je privid in Tinca je privid — Tanja resničnost. To, fant so stare stvari, samo da jih mora vsakdo zase preboleti. Ali ni bila Marta tvojega deda Matica samo privid? Samo v njegovi domišljiji je mogla nastati kraljica gora. Tista resnična Marta se je bila nekoč ubila v prepadu. Šla je v gore z njim, ki ga je ljubila in oba sta se tam ubila. Njega so našli, nje ne. Zato je ostala živa in so otrokom o njej toliko pripovedovali. — In Lenka je bila privid — Ali ni bila nekoč zate ona kraljica, resničnost? Šel si v gore, da bi se skoraj ubil zaradi nje. A vendar je bila samo privid. Potem si se sprijaznil s pravo resničnostjo, s Tinco. Danes pa je Tinca privid, Tanja resničnost. Vse življenje si hočemo ustvarjati prvide. Nekega dne pa se sreča resničnost s prvidom. Resničnost je vedno močnejša in naši bedni prvidi obleže na tleh razbiti, razmrcvarjeni, žalostni. — Ne žaluj!" je dejal Maks in pritegnil k sebi Drejca. "Življenje je ponavadi toliko zdravo, da prenese tudi še tak zlom naših prvidov. — Poglej resničnost te vojne. Kakšna strašna resničnost! In vendar smo se sprijaznili z njo, premagujemo jo, pa naj morebiti še tako sanjamo o mirnem, lepem življenju. — Tinca — Tanja. . . Nekoč bo vse to minilo, nekoč bo vse to preprosto, vsakdanje. Če se bo Tinca vrnila, bo postala resničnost. Tam na Slapeh bo živela, ali na Jamah, ali kaj vem kje, pač nekje s tabo in ob tebi. Raskave roke bo imela od dela in otroke bo vzgajala. In ko bo umrla, ostanejo po njej samo otroci. Ne bo prešla v povest. — A če se ne bo vrnila, bo prav tako živela s tabo in ob tebi. Zrasla se je s tabo in nikdar se ne boš mogel odtrgati od nje. Ne bo doma samo na Slapeh ali na Jamah. Povsod bo doma, povsod bo s tabo in postala bo kraljica gora. — In če bi bili časi drugačni, bi si nekoč otroci pripovedovali o njej, kakor ste si vi pripovedovali po povestih deda Matica."

Drejc je poslušal in skušal doumeti smisel Maksovih besed. že dolgo se ni Maks tako razgovoril. A kaj drugega naj bi se skrivalo za njegovimi besedami, kakor da Tince ni več?

Britko se je Drejc nasmehnil, ko je rekel:

"Maks. . . toliko si govoril in tako po ovinkih, da si mi povedal tisto, kar bi mi lahko s tremi besedami. Prej sem samo slutil, da Tince ni več, zdaj to vem."

"Nič ne veš," mu je odgovoril Maks toplo in prepričevalno in se zagledal daleč predse. "Tinca živi, Tinca se bo vračala. Prihajala bo k tebi in boš srečen."

"Prihajala — da," je menil Drejc. "Vračala se bo, toda vrnila se ne bo nikdar. Zdaj sem te razumel, Maks."

(Dalje Prihodnjič)

VELIKA MANIFESTACIJA SLOVANSKE SOLIDARNOSTI IN BRATSTVA

.....Pod vodstvom slovanskih organizacij iz Toronte, Hamiltona, Oshawe, St. Catharines, Niagara Falls-a, Thorolda, Wellanda, Port Colborna, Kitchener-ja, Brantforda, Prestona, Galta, Guelpha, Simco, Delhi-a Waterforda, Dunvilla, Grimsby-a, Londona in Kingstona.

NA SKUPNEM

ZLETU - PIKNIKU

V SOBOTO, 3. JULIJA IN NEDELJO 4. JULIJA

Dundas (No. 5) Highway — na pol pota med Toronto in Hamiltonom

ZA IMENOVANE DNI NE PRIREJUJTE NIČESAR, AMPAK SE POTRUDITE, DA BODO VSI ČLANI NAŠIH ORGANIZACIJ IN SIMPATIČARJI POSETILI TO VELIČASTNO MANIFESTACIJO SLOVANOV V JUŽNEM ONTARIO. TO BO PRVIKRAT, KO SE BODO SLOVANI ZBRALI V TAKO VELIKEM ŠTEVILU.

Tukaj je nekoliko zanimivosti o tem zgodovinskem sestanku:

KRASNA PRIRODA

Na zemljišču, okrog 100 akrov, z drevjem, travo in malim potokom. ugodna prilika za šport.

SLOVANSKI PLESI IN PESMI

Sodelovali bodo plesalci in plesalke raznih slovanskih narodnosti v narodnih nošah in pevskih zbori iz raznih krajev.

IZLOŽBA SLOVANSKE UMETNOSTI

Ročna dela iz slovanskih dežel, zgodovinske znamenitosti, narodne nošnje, okraski, izumi itd.

SLOVANSKA HRANA

Vsaka slovanska skupina bo imela svojo posebno kuhinjo in dovolj hrane na izbiro za vse.

POSNETEK FILMA

Ta zgodovinski zbor se bo rekordiral v filmu, ki se bo prikazoval po vseh slovanskih deželah.

PRILOŽNOST ZA ŠPORT

Oni kateri ljubijo šport, naj pridejo na izlet že v soboto 3. julija, ker bodo športniki ta dan tekmovali med seboj.

KRESI IN PLES

Del programa se bo določil za kresovanje in ples v soboto zvečer.

TEKME V TEKU ZA STARE IN MLADE

Tako velik zlet ne bi bil popolen brez tekme v teku za mlade in odrasle. Dajale se bodo tudi nagrade.

NAGRADE V VREDNOSTI $1.000

Poleg nagrad v tekmovanju, bodo udeleženci izleta imeli priliko dobiti razne nagrade v vrednosti $1.000.

IZVOLITEV LEPOTICE ZLETA

Osem deklet bo tekmovalo za lepotico tega zleta — po ena od vsake slovanske skupine.

TELOVADBA

Imeli boste priliko videti eno največjo skupino telovadcev, ki se je kdaj zbrala v južni Ontario. Več sto mladeničev in deklet bo sodelovalo iz raznih krajev province.

PREVOZ UGODEN

Zemljišče zleta je blizu ceste in se more priti z automobilom, busom ali vlakom. Za prevoz skrbe organizacije.

Za nadaljna pojasnila se obrnite na lokalne organizacije ali pišite na, Canadian Slav Committe, 42 Roncenvalles Ave., Toronto 3, Ont.

Kirkland Lake, Ont.

Slovensko pevsko in dramsko društvo "Triglav", daje s tem na znanje vsemu Slovanskemu narodu v Kirkland Lake in okolici, da bo priredil v nedeljo dne 23. maja ob 8. uri zvečer v Ukrajinski dvorani na Hudson Bay

POMLADNI KONCERT IN ŠALOIGRO

Sodelovala bo mladina in odrasli. Ker je to jubilejno leto "Triglava" minilo je namreč 15 let odkar se je ustanovil leta 1933., se s tem naprošajo vsi rodoljubni Slovani Kirkland Lake in okolice, da nas v čim večjem številu posetijo na omenjeni dan, ker s tem da nas posetite dokažete, da ste za zavednost in solidarnost vseh slovanskih narodov.

Vstopnice bodo pravočasno na razprodaji. Ne pozabite 23. maja ob 8. uri zvečer. Slovan na dan! Triglav kliče!

Na svidenje; Odbor.

Val d'Or, Que.

Lokalni Svet Kanadskih Južnih Slovanov bo imel svojo redno sejo **v nedeljo 23. maja ob 2. uri popoldne v Finski dvorani.**

Članstvo se poziva, da zagotovo pride na to sejo, ker se bo na nji razpravljalo o konvenciji SKJS., kakor tudi o konvencijah Zvez. Dolžnost vsakega člana in članice je da na tej seji poravna svojo članarino.

Toronto, Ont.

Klub Tito, DPP. bo imel svojo redno sejo v petek 21. maja ob 8. uri zvečer na 386 Ontario St.

Poleg dnevnega reda se bo vršila tudi predavanje, radi tega je dolžnost članstva, da se udeleži te seje.

Toronto, Ont.

Mladinski klub CSYF završuje svojo zimsko sezono aktivnosti z velikim Koncert-plesom **v soboto 22. maja, na 386 Ontario St. ob 8. uri zvečer.**

S tem se vabijo prijatelji in ljubitelji naše pesmi in godbe, da se v polnem številu udeleže naše prireditve.

Mladinski odbor

POIZVEDBA

Aleksander — Aca Ubavin, rojen 1905. leta v Despot Sv. Ivan, Bačka LR Srbija.

Imenovani je pisal svoji družini poslednjikrat 1933. leta iz Montreala, Que. Išče ga hčer, Anica Ubavin, Beograd. Prosijo se osebe, katerim je kaj poznano o omenjenem izseljencu, da se pismeno obrnejo na:

Yugoslav Legation, 259 Daly Ave. Ottawa, Ont.

VOLIVNI RADIO PROGRAM V TORONTO

Napravite vaš radio na CKEY (dial 580), kjer boste po spodnjem programu slišali predvolivne govore A.A. MacLeoda, J.B. Salsberga in drugih.

V četrtek	20.	maja	ob	8.15	zvečer — Salsberg in Sims
Petek	21.	maja	ob	8.15	zvečer — A.A. MacLeod
Pondeljek	24.	maja	ob	8.15	zvečer — J.B. Salsberg
Torek	25.	maja	ob	8.15	zvečer — A.A. MacLeod
Sredo	26.	maja	ob	8.40	zvečer — J.B. Salsberg
Četrtek	27.	maja	ob	8.15	zvečer — A.A. MacLeod
Petek	28.	maja	ob	8.15	zvečer — J.B. Salsberg
Ponedeljek	31.	maja	ob	10.45	zvečer — A.A. MacLeod
Torek	1.	jun.	ob	8.35	zvečer — J.B. Salsberg
Sreda	2.	jun.	ob	8.40	zvečer — A.A. MacLeod
Četrtek	3.	jun.	ob	8.15	zvečer — J.B. Salsberg
Petek	4.	jun.	ob	8.15	zvečer — A.A. MacLeod

Izid volitev bo objavljen 11. junija ob 8.15. uri zvečer.

SUDBURY, ONT.

Naznanja se vsem članom Zveze Kanadskih Slovencev in naročnikom Edinosti, da pridejo na javni shod, ki se bo vršil **25. maja ob 7. uri zvečer v društvenih prostorih.**

Isti večer bo društvena zabava. Na zborovanju se bo razpravljalo radi združenja časopisov v eden časopis. Ker je to zelo važna stvar za nas vse, vas pričakujemo v največjem številu.

F. Zaic, tajnik

SUDBURY, ONT.

Lokalni Svet Kanadskih Južnih Slovanov v Sudbury bo imel v nedeljo **23. maja, točno ob 7. uri zvečer svojo sejo na 332 Bessie St.**

Ker bodo na seji važne razprave radi konvencije se naprošate, da gotovo pridete na to sejo. Vabimo tudi vse kateri se zanimajo in berejo naše časopise; Edinost, Novosti in Srbski Glasnik, da pridejo na sejo ne glede če so člani ali ne.

Joe Gorše, tajnik.